

~~1927~~
~~1943~~

№ 17-в Военна библиотека № 17-в

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА
НА
ГЕРМАНСКИЯ ПРАВИЛНИКЪ
ЗА
ПОЛСКАТА СЛУЖБА

Превелъ отъ официалното германско издание 1924 г.

Цв. Поповъ
Полковникъ отъ генералния щабъ

СОФИЯ
Печатница на Армейския военно издателски фондъ
1926

ВЪВЕДЕНИЕ

Не всеки човекъ ще има време да се занимава подробно съ единъ тъй обширенъ правилникъ, какъвто е правилникътъ за полската служба. Не всеки би ималъ въ всѣко време на разположение самия правилникъ. „Резюмето на полската служба“ нѣма за целъ да замѣни самия правилникъ, но то е едно помощно сръдство. То може да се използва по следниятъ начинъ: този, който би желалъ да се запознае съ правилника, трѣбва първоначално да прочете грижливо съдържанието му. Той си отбелѣзва наименованията на нѣщата и главитѣ, които най-много го интересуватъ. Следъ това, когато му се удаде, или когато има позече време на разположение да се занимае по обширно върху материята той взема правилника и се справя съ материята, за което си е взелъ бележки. По такъвъ начинъ съществено се облекчава грижата на четеца да се запознае съ ония въпроси, които особено сж го интересували. Трѣбва да се върва, че по такъвъ начинъ опознаванетоъ съ тъй важния за войската правилникъ за полската служба ще се удаде на единъ по-голямъ кръгъ хора.

.....

1. Отдѣли I — XI. (часть I.)

Забележка. Тѣзи отдѣли отъ полската служба, които съдържатъ повече подробности, сж поставени въ скобки или пѣкъ се поменаватъ направо въ текста.

Командване и сръдства за командване

За облекчение на командването, войскитѣ се дѣлятъ на групи армии, които се състоятъ отъ по нѣколко армии. Последнитѣ се състоятъ отъ по нѣколко армейски корпуси, тия пѣкъ отъ по две или нѣколко дивизии. Общоармейската конница и общоармейскитѣ резерви, въ повечето случаи, се подчиняватъ непосредствено на общото главно командване. Хвѣрчачитѣ войскови единици иматъ отдѣлна организация.

Дивизията и конната дивизия сж бойни единици (I. P.)

Командването се дѣли на више (общо главно командване, щабъ на групи армии, щабъ на отдѣлна армия, щабъ на корпусъ), сръдне (щабъ на дивизия) и нише.

При тактическитѣ действия не може да се дадатъ точни правила за всички случаи. Началникътъ трѣбва да се ржководи отъ ясни начала. Той трѣбва да има довѣрието и уважението на своитѣ подчинени. Най-необходимитѣ качества, които началника трѣбва да притежава сж: силна воля, благороденъ характеръ, знания и умение; той преди всичко трѣбва да бжде готовъ съ радостъ да поема всички отговорности.

Особено голѣмо значение има личното посещаване на частитѣ отъ началника. Войникътъ трѣбва да знае, че началникътъ сподѣля съ него всички скѣрби и всички радости. Но той трѣбва да има и достатъчно корава душа, за да може да издържа на тежки преживявания. Даже и войски, които побеждаватъ, даватъ последици отъ борбата. Началникътъ трѣбва да има хуманна душа и топло сърдце, той не може да бжде безучастенъ предъ вида на умирающитѣ воини, раненитѣ, страдащитѣ, тѣзи, които тѣрпятъ лишения и които изнасятъ голѣми напрежения. Той трѣбва да имъ помага и да ги облекчава, но самъ не трѣбва

никога да пада духомъ отъ лични чувства и вълнения (I. Б. 1—5).

Най-важния факторъ за начина на действие на всяко командване е собствената ни целъ въ рамкитѣ на даденото поръчение и обстановка. Обстановката е последица отъ начинътъ на действие на собственитѣ и противниковитѣ войски, отъ вѣроятнитѣ действия на противника и отъ мѣстността. За това, командването почти винаги се базира на предположения. Обикновено, за да се огредѣли каква ще протива ще окаже противника и какво иска да върши трѣбва да се прибѣгва къмъ военната история. Най-важниятъ факторъ при действията е собствената ни целъ, собствената ни воля, обекта който се стремимъ да достигнемъ. Затова тази наша целъ трѣбва винаги да играе решающа роля. Всяко военно действие може да ни накара да изгубимъ изъ видъ поставената веднажъ целъ по причина на неочакван успѣхи или неуспѣхи. Искуството на командването изисква презъ всичкото време да се измѣняватъ срѣдствата и начинитѣ за действие — стратегията представлява една система отъ помощни срѣдства, — никога да се не губи отъ първоначалната целъ. За постигане на това, командването трѣбва да се добере до сведения (I. В.) за противника. Последнитѣ то ще получи отъ конницата, чрезъ подслушване, неприятелскитѣ жични и безжични съобщения, отъ книжата на убититѣ, разпита на пленницитѣ и мѣстнитѣ жители чрезъ туране ржка на пощенската кореспонденция въ неприятелската страна, прехващане на неприятелскитѣ свързочни срѣдства и пр. Тия сведения сж винаги недостатъчни; честтъ сж противоречиви, а по нѣкога дори и фалшиви. За да се доберемъ до истината, трѣбва да се правятъ умѣли размишления. Най-правилното заключение за противника може да даде само боятъ.

Обаче и най-доброто сведение не струва нищо, ако то не достигне до командването или пъкъ го достигне късно. Ето защо, добритѣ свръзки се явяватъ абсолютно необходими. Трѣбва прочее да се установатъ свързочни възли, свързочни центрове и свързочни аеропланни пунктове (I. Е. 53).

Решението произтича отъ поставената целъ (задачата) и обстановката (I. Г). Въ нѣкои случаи възложената задача може вече да служи като основно начало за понататъшнитѣ действия. Началникътъ трѣбва винаги да си дава пълно отчетъ за тежката отговорност, която поема, когато не изпълни или измѣни възложеното му поръчение. Той трѣбва винаги да действува въ хармония съ общитѣ действия (I. Б. 9).

Решението представлява една мисълъ. То трѣбва да се последва отъ действие. Последното изисква да се поставятъ войскитѣ въ единъ правиленъ редъ още отъ далеч-

Едно погрѣшно предвиждане на частитѣ напредъ при приближаването, рѣдко може да бѣде коригирано. Ето защо командването трѣбва да налага волята си дълго време преди още да се е започналъ боятъ. По нататъкъ, частитѣ трѣбва да се насочватъ така, че командването да получи центъра на тежестта на силитѣ си (I. Б. 10) тамъ, гдето желае. Побеждава само оня, който притежава своевременно превъзходство на решителния пунктъ (I. Б. 15). Ето защо до победата може да се добере и оня, който изобщо нѣма числено надмощие, но който разполага съ превъзходни сили на решителния пунктъ. Неуспѣхитѣ на по маловажнитѣ пунктове се изглеждатъ отъ решителната победа и затова тѣ трѣбва да се пренесатъ спскойно.

Резервитѣ позволяватъ на командването да посреще всички евентуалности въ боя. Най-голѣмо значение има въкарването имъ въ действие своевременно и на най-подходящитѣ за тѣхъ мѣста (I. Б. 17), като въ решителния моментъ не оставатъ неизползувани сили.

Решението на началника се изразява въ заповѣдта (I. Д.). Когато на подчиненитѣ началници трѣбва да се даде по-голѣма свобода въ изпълнението, заповѣдта може да се замени съ директива.

Заповѣдта трѣбва да бѣде ясна, но не двусмислена и по най-ясенъ начинъ да изразява волята на началника. Празнитѣ изрази трѣбва да се избѣгватъ. Винаги трѣбва да се запитваме колко време ще се измине, докато заповѣдта достигне до инстанциитѣ, за които е предназначена. Отъ това обстоятелство зависи дали тя ще бѣде изпълнена или не.

Има нѣколко вида заповѣди: оперативни заповѣди и заповѣди за боя, които регулиратъ бойнитѣ действия на частитѣ (I. Д. 40 и 44), предварителни заповѣди (I. Д. 42), отдѣлни заповѣди при бързитѣ случаи (I. Д. 43), отдѣлни наредби по изпълнение на оперативната заповѣдъ за далечното и близко разузнаване, въздушната отбрана, свързкитѣ ешалони и пр., отдѣлни наредби за подвижнитѣ колони (I. Д. 45), дневни заповѣди и заповѣди по шабоветѣ.

При изложението на оперативнитѣ заповѣди трѣбва да се пази следния порядъкъ:

Сведения за противника и за съседнитѣ части, до колкото тия данни иматъ значение за получателя на заповѣдта;

— Целта на началника;

— Разузнаване;

Задачи на различнитѣ поддѣления, отъ които се състои отряда или частта;

— Мѣсто на началника.

Въ заповѣдта трѣбва да се отбележи кому и какъ е изпратена. Заповѣдта се предава по телефонъ, безжиченъ

телеграфъ, хюговъ апаратъ, хелиографъ, съ аеропланъ, автомобилъ, конникъ, колоездачъ, мотоциклистъ, пешеходецъ, военно куче, пощенски гълъбъ и пр. Най-трудното и най-важно обстоятелство, което трѣбва да се има предъ видъ въ случая, е своевременното предаване на заповѣдта. И най-добрата заповѣдъ става съвсемъ безполезна, щомъ като пристигне късно. И тукъ прочее най-важния факторъ за началника е да вземе мѣрки за устройството на добри сарѣзки.

Свързката между отдѣлнитѣ команди трѣбва винаги да се уржда отъ горе надолу. При позиционата борба свързката между съседитѣ трѣбва да върви отъ лѣво на дѣсно. Това правило трѣбва да се спазва и въ останалитѣ случаи. Свързката между артилерията и пехотата има особено голѣмо значение (I. Ж).

Мѣстото на началника трѣбва да се избира така, че лесно да може да се намира; началникътъ не трѣбва никога да изоставя толкова назадъ, че да се ослабза личното му въздействие върху военнитѣ събития. Ето защо, най-добро е когато той застане толкова напредъ, колкото допуца обстановката; отъ друга страна не е добре, когато той излезе толкова напредъ, че да се спъва въздействието му върху събитията. Въ последния случай той става безполезенъ.

По съображение отъ мораленъ характеръ по долнитѣ началници трѣбва да заставатъ близко до своитѣ части. При преследването всички началници трѣбва да излизатъ, колкото се може по напредъ (I. З.)

Хвърчащи сили и армейска конница

Хвърчащитѣ сили и конницата се допълнятъ взаимно. Хвърчащия родъ войска нѣма никога да замѣсти конницата. Винаги трѣбва да се допуца, че въ бждещитѣ войни голѣмитѣ конни части ще има да разрешаватъ множество задачи. Едва ли е нужно да се споменава растящото значение на хвърчащия родъ войска въ бждещото въ зависимостъ отъ развитието на техниката.

Повечето пжти тия два рода войски не ще могатъ да изпълнятъ задачитѣ си безъ бой. Ето защо, трѣбва да се стремимъ да имъ дадемъ колкото е възможно по голѣма бойна сила.

Хвърчащитѣ сили се дѣлятъ на наблюдателни и бойни. Наблюдателнитѣ ескадри служатъ за разузнаване и за наблюдение. Тукъ сжщо така принадлежатъ и пехотнитѣ и артилерийски хвърчащи сили. Бойнитѣ, бомбардировачитѣ и ловжийскитѣ ескадри взематъ участие въ боя. Бойнитѣ ескадри трѣбва да взематъ участие въ земната борба. Бомбардиращитѣ ескадри сж едно допълнение на бойнитѣ еска-

дри. Тѣ се употрѣбватъ за действие срещу цѣли, които се намиратъ вънъ отъ достигаемоста на артилерията. Задачата на ловжийскитѣ ескадри е да се добератъ чрезъ борба до превъзходството въ въздуха. Предъ видъ естеството на въздушната борба не може да се очаква пълно маскиране отъ въздуха (II. А).

Конницата не само разузнава, но съ своята подвижностъ тя може да вкара въ действие една голѣма огнева сила срещу чувствителнитѣ пунктове отъ разположението на противника. Главнитѣ задачи на общо армейската конница сж:

— Далечно разузнавание, което винаги трѣбва да се извършва чрезъ наблюдателно разкжване на неприятелската завѣса;

— Нападателно и отбранително маскиране на собствентѣ ни войски;

— Предприятия срещу фланговетѣ, тила и тилнитѣ съобщения на противника;

— Задържане на главитѣ на неприятелскитѣ части;

— Охрана на крилата на собствентѣ ни войски;

— Задържане на известни участъци отъ мѣстността и

— Прикриване на отстъплението ни;

Обаче главната задача на конницата следъ спечеленъ бой е преследването, особено паралелното преследване (преследване съ изпреварване).

Грѣшка е общоармейската конница да се държи предъ фронта и тогава, когато не сществуватъ вече случаи за кавалерийска дейностъ.

Независимо отъ това, дали конницата има да решава задачи при атаката, отбраната, или демонстративния бой, по-правило голѣмитѣ конни части ще действуватъ въ пеши строй. Коннитѣ атаки могатъ да се извършватъ само отъ малки части и то при благоприятни случаи (II. Б.).

Разузнаване и охрана

Въ всички случаи, когато предприемаме едно движение къмъ противника, незабавно трѣбва да се започва разузнаването. Последното трѣбва да се прави и при всички видове бойна дейностъ.

Далечното разузнаване е дѣло на хвърчащитѣ сили и конницата. Тия два рода войски се допълватъ взаимно, обаче, никога не могатъ да се замѣстятъ единъ другъ. Конното разузнаване и днесъ запазва точно това си значение, както и въ миналото. Азиатора може да прехвъркне на голѣми разстояния за кратко време, обаче той може да донесе само за това, което е видѣлъ, или пъкъ да каже, че не е забѣлѣзаль нищо. Конника обаче може да установи дали едно село е заето отъ противника или не.

При близкото и бойно разузнаване вземат участие всички родове войски (III. А. Д и Е).

Далечното разузнаване дълбоко въ неприятелската територия, което трябва да узнае за настъплението, приближаването и разпределянето на силите на противника, е дѣло на приданите към общото командване наблюдателни ескадри и на общоармейската конница. Щабове и отделни армии трябва да се осветляват предъ своите фронтове до толкова, до колкото позволява достигаемостта на приданите имъ аероплани. Щабове и корпусите вземат върху себе си тактическото разузнаване въ една дълбочина до 60 километра. Близкото и бойно хвърчащо разузнаване влиза въ ролята на дивизиите (III, Б).

Оперативното (стратегическото) земно далечно разузнаване съставлява главната задача на общоармейската конница. Участъкът за разузнаване на една конна дивизия не трябва да бъде повече отъ 40 — 50 километра. Въ този участък конната дивизия изпраща далечни разезди и разузнавателни отделения. Участък, който може да се повъри на едно разузнавателно отделение отъ два ескадрона съ приданите към него колоседачи, картечници и сръдия не може да бъде по вече отъ 15 — 20 километра.

Колкото е важно да си изяснимъ положението на противника, толкова е важно да не позволяваме на последния да прониква съ погледите си къмъ собствените ни движения. Къмъ разузнаването трябва да се добави охраната и нападателното и отбранителното маскиране (III. И.). Често тѣзи три деятельности се преплитатъ една въ друга, което може да ни принуди да употребимъ за всичките едни и сѣщи части. Ако искаме да се разузнава и да се пречи на разузнаването на противника, трябва да назначимъ достатъчно сили. Ето защо, разузнаването въ голѣми рамки и маскирането, независимо отъ хвърчащите сили, трябва да се възлага и на голѣми конни части, усилены съ подвижни подразделения отъ другите родове войски.

Походни движения

Посоката и бързината на маршеветъ съставляватъ главните фактори, върху които се базира успѣха на боя дълго време преди още да се е започналъ той. Всѣка войскава частъ, която е подготвена да извършва по бързи и по продължителни походни движения отъ противника, печели голѣми преимущества надъ него. Всѣка победа се подготвя съ краката на войниците. При нанасяне на унищожителния си ударъ, числено по слабия противникъ трябва да намѣри сръдство за победа въ подвижността и внезапната си поява. Маршевата подвижност може да се засили зна-

чително чрезъ технически сръдства (автомобилни колони). Командването е длъжно да не преизощава силите на частите и да изисква максимални напрежения (усилени маршове) само на решителния пунктъ. Въ боя трябва да се вкарватъ войски съ запазени сили.

Заповѣдта трябва да посочи групировката на частите и разчленението имъ. Бойните обози отиватъ съ частите, а продоволствените и домакинските обози въ повечето случаи се движатъ отдѣлно отъ своите части. Една частъ отъ тия последните — наречена боенъ ешелонъ — може да следва на известно разстояние задъ главните сили.

Походната колона се дѣли на авангардъ съ своите охранителни органи и на главни сили. Въ състава на авангарда се поставя отъ 1/3 до 1/6 отъ пехотата, лека артилерия и части за свръзка. Между отдѣлните подразделения на авангарда — коненъ челенъ отрядъ, най-предна пехотна частъ, преденъ отрядъ и главни сили на авангарда — и главните сили, трябва да се оставятъ известни разстояния, които даватъ възможност на задните подразделения да бждатъ запазени отъ изненади. Въ колоната на главните сили на първо мѣсто се движи по голѣмата частъ отъ пехотата, следъ нея иде артилерията и на опашката се поставя остатъкътъ отъ пехотата (III. Ж.).

На всѣка дивизия трябва да се назначи отдѣленъ пѣхтъ. Понеже дълбочината на колоната на дивизията е около 22.5 к. м., необходими сж сръдно 5 часа отъ момента на първото съприкосновение съ противника до като последния челоуѣкъ отъ дивизията достигне до бойната линия. Когато се очаква бой, препоръчва се движението да става въ широкъ фронтъ. При това движение по необходимостъ трябва да се използватъ и по-лошите пѣтища. За да се направятъ собствените ни движения по неузнаваеми за неприятелското хвърчащо разузнаване, колкото повече се доближаваме до противника, толкова по-често ще си служимъ съ нощните маршове. Обаче не може да бждемъ сигурни, че нощните движения ще останатъ неизвестни за противника.

За сега е още трудно моторната артилерия да се вкарва въ походната колона. По възможностъ моторните батареи, до като не е дошло време да се вкаратъ въ действие, трябва да следватъ на опашката на колоната или да се движатъ по странични пѣтища. Бойните кола не сж годни за дълги маршове безъ да се товарятъ на специални транспортни сръдства (IV. А. В).

Квартири, квартиробиваци и биваци

Походните движения се прекъсватъ вследствие спиранията на войските за почивка. Когато сме сигурни, че нѣма

да бждемъ обезпокоявани отъ противника, трѣбва да се обърне внимание преди всичко на удобствата, добриятъ подслонъ и доброто снабдяване. Разнитѣ родове войски трѣбва да се размѣстватъ въ населенитѣ пунктове по начинъ който позволява най-доброто имъ използване. Когато при приближаване къмъ противника, частитѣ заематъ по-гѣсни пространства, може да се дойде до заемане на квартиробиваци.

Команданта на всѣко населено мѣсто, заето съ войскови части за почивка, трѣбва да назначава външни и вътрешни караули, дежуренъ офицеръ, дежуренъ санитаренъ офицеръ и единъ офицеръ надзирателъ. Ако ли нѣмаме възможностъ да разположимъ частитѣ и на квартиробивакъ, то тѣ се разполагатъ на бивакъ. Особено благоприятни мѣста за бивакиране на войскитѣ сж горитѣ.

При почивкитѣ, войскитѣ трѣбва да се охраняватъ. Колкото по-близко се намираме до противника, толкова повече войскитѣ трѣбва да ни охраняватъ. Охраната при почивка се казва предни постове. Когато въ боя на частитѣ се даде временна почивка, охраната се възлага на бойни предни постове. Задачата на преднитѣ постове е да предпазятъ войскитѣ ни отъ изненади и да имъ даватъ възможностъ да се отдаватъ на пълна почивка. За тази целъ самитѣ тѣ трѣбва да се разчленяватъ въ дълбочина.

По заповѣдь отъ началника на преднитѣ постове последнитѣ се разчленяватъ на резервъ на преднитѣ постове, главни караули, застави, постове и патрули. Бойнитѣ предни постове представляватъ отъ себе си само една охрана на най-предната ни линия. Бойнитѣ части се намиратъ непосредствено задъ самитѣ тѣхъ (III. 3).

Атака

Винаги, когато допусчатъ срѣдствата съ които разполагаме, трѣбва да се стремимъ да изпълнимъ задачата си чрезъ атака на противника. Най-важнитѣ фактори при атаката се криятъ въ превъзходството на началника и на войсковитѣ части. Само съ атаката началника може да разполага съ пълна свобода и да наложи волята си на противника, да води боя тамъ гдето иска и по начинъ какъвто мамѣри за най-добъръ. Атаката дава почина въ наши рѣце и заставалява противника да съобразява действията си съ нашитѣ. При всѣки другъ начинъ за водене на боя началникътъ е длъженъ да подчини действията си на тия на противника. Но когато е по-слабъ численно и технически не трѣбва да изпада въ такава подчиненостъ. Иначе той ще даде на противника необходимото време и пространство, за да използва тая слабостъ.

Атака при подвижната война

Подвижната война, т. е, тази, при която срещата на двата противника се извършва на открито поле съ свободни движения, независимо и вънъ отъ сферата на една позиционна система. — ще играе и въ бждеше преобладающа роля. Позиционната война се явява като резултатъ отъ едно състояние на слабостъ въ дветѣ противни страни. Преминването къмъ позиционната война по своя воля може да се препорѣча само тогава, когато ние самитѣ не желаемъ да се доберемъ до никакво решение,

При подвижната война неизяснеността въ положенето съставлява правило. Първото съприкосновение съ врага става при обстановка, при която и двамата противници нѣматъ точни сведения единъ за другъ. Ето защо, срещния бой въ повечето случаи се развива отъ дълбочината на походната колона. Въ случая е необходимо да се схване, че ние трѣбва да се доберемъ до едно превъзходство въ бойната готовностъ надъ противника. Борбата започва авангарда, като вкара въ действие най-бързо артилерията. Задачата на авангарда е да обезпечи необходимото време и пространство на главнитѣ сили, за да могатъ да се развърнатъ и за да се създадатъ благоприятни условия за наблюдение на главната маса отъ артилерията. Следъ това, явява се необходимо авангарда да заеме преди противника известни команди участъци отъ мѣстността. Въ повечето случаи авангарда ще трѣбва да заеме по ширско разположение, стколкото позволява силата му при една решителна атака. Подъ прикритието на авангарда главнитѣ сили се отклоняватъ по своя пъкъ за движение за да се разпрѣснатъ първоначално и следъ това да се развърнатъ. Въ зависимостъ отъ обстановката, разгъването има значение на подготвителна позиция. При срещния бой, подготвителната позиция трѣбва да представлява едно необходимо зло. Тя трѣбва да се избѣгне, стига обстоятелствата да позволяватъ. При голѣми отряди, за да се осигури единството въ атаката, или въ случай, че противника се е вече разположилъ за отбрана, атаката не трѣбва да се извършва много бързо. Въ тия случаи подготвителната позиция се явява необходима и може да се избѣгне само въ рѣдки случаи.

Когато частитѣ се поставятъ въ боя една до друга, дава се възможностъ да се действува въ флангъ на противника. Това пъкъ имъ позволява да влизатъ въ борбата отъ дълбочина.

Когато обстановката е затруднителна, може да се препорѣча приближаването да става стъ единъ участъкъ на мѣстността къмъ другъ.

Вярзането на силите въ действие при атаката трѣбва да се извършва така, че да се образува единъ центъръ на тежестта на боя (I, Б 10. и VI. 266) на онѣя мѣсто, гдето началникътъ предполага, че противника е най-слабъ или гдето би желалъ да достигне бързъ устѣхъ. Въ кой моментъ да се опредѣли съ заповѣдь центъра на тежестта на боя зависи отъ правилния усетъ на началника. Много ранното опредѣляне на този центъръ може да доведе частите до положение да се свържатъ съ неблагоприятни посоки за движението. Извѣнзването на веднажъ избранъ центъръ на тежестта е свързано съ голѣми трудности, особено отъ артилерийско гледище. Има случаи, обаче, когато ще се наложи подобно измѣнение. Разномѣрното разпредѣление на силите въ бойния редъ е голѣма грѣшка. Най-голѣми резултати могатъ да се очакватъ отъ обхвата на противника. Когато не е възможно да се извърши обхватъ, тогава не трѣбва да се стѣсняваме отъ фронталната атака. Тази атака води къмъ проливъ, а следъ това и къмъ разкъсване на разположението на противника. Следъ разкъсване на разположението на противника може да последва и обхватъ. При атаката на частите трѣбва да се даватъ бойни участъци и обекти за атака. При по маловъзжигѣ случаи, вмѣсто бойни участъци, често пакти ще бжде достатъчно да се дава само една директриса (обща посока) за движението. За да може движението на частите да се извършватъ дружно, въ взаимна връзка, трѣбва да се опредѣли една частъ, по която останалите ще съобразяватъ действията си. Фронта който може да зема една дивизия въ боенъ редъ е отъ 3 до 4 км., а една включена дружина—отъ 400 до 800 м.

Артилерията трѣбва да се вкара въ действие по рано, за да не остава пехотата безъ нейната помощъ. Който отъ противниците пръвъ започне да действува ефикасно съ артилерията си, той получава едно надмощие надъ своя врагъ. При все това, командването трѣбва да си запази възможността да запази частъ отъ артилерията си за разрѣшаване на нози, непредвидени задачи. Вследствие на голѣмата далекобойност на артилерията, тази задача може да бжде изпълнена чрезъ едно обикновено измѣняване на целта или пъкъ като се възложи на нахождящите се на подготвителна позиция батареи да следятъ за движенията на противника, или най-после като се използватъ ония батареи, които не сж влезли още въ действие.

Главните задачи на артилерията въ боя сж следните: близкобойната артилерия има задача да обстрелва неприятелската пехота; далекобойната — да води борба противъ неприятелската артилерия; пехотните батареи се придаватъ къмъ пехотните части за непосредствена тѣхна подкрепа (борба сраду неприятелските съпротивителни гнѣзда на

близки разстояния и др. подобни); тежките дълги батареи служатъ за обстрелване на противника на далечни разстояния (платища за приближаване, резерви и пр.)

При подвижната война, и особено при срещния бой, често пакти не може да се разполага съ нужното време, особено въ началото на борбата, за борба съ неприятелската артилерия. Независимо отъ това, въ този случаи най-важно обстоятелство е още въ самото начало да се смаже бойната способност на неприятелската пехота. Ето защо, въ повечето случаи ще трѣбва да се откажемъ първоначално отъ мисълта да унищожимъ неприятелската артилерия. При подобна обстановка трѣбва да се задоволяваме само съ намаление огневата дейност на последната, като я заставаме да зачлѣкне. Главната миса отъ собствената артилерия трѣбва, следователно, да се насочи срещу неприятелската пехота. При това, не винаги ще се наложи дѣлежъ на артилерията на артилерия за близка и такава за далечна борба. Начинътъ на употребата на артилерията зависи изключително отъ схващането по какъвъ начинъ ще може най-ефикасно да подпомогнемъ собствената ни пехота. Тази безусловна необходимостъ на пехотата предтолага една тѣсна свързка на двата вида войски. Последната отъ своя страна въ повечето случаи ще се поддържа извънредно трудно при разните перипетии на боя. Обаче само когато тази връзка работи безспирно и безпрепятствено презъ всичкото време, само тогава ще се удаде на артилерията да съсредоточава правилно огъня си срещу пунктовете за атака и чрезъ това да подготви ефикасно и въ най-благоприятния моментъ извършването на удара отъ пехотата. Най-тѣсната взаимна свързка между артилерията и пехотата ще се получи, когато частъ отъ артилерията се подчинява на пехотата. Това подчинение е особено необходимо, когато мѣстността не позволява добъръ обзоръ. Обаче не трѣбва да се забравя, че то влече следъ себе си едно затрудняване въ съсредоточението на артилерийския огънь. Ето защо, при всѣки случай ще трѣбва да се обмислюва добре дали едно подобно подчинение на артилерията е целосъобразно, дали се налага. Въ нѣкои случаи може би ще бжде достатъчно да се придава само на известни пехотни части частъ отъ артилерията. Обаче когато пехотата произведе удара си, веднага трѣбва да има достатъчно батареи подъ ржка, които да проникнатъ въ разположението на противника заедно съ нея.

Пехотата трѣбва да настѣпва въ разредени строове къмъ противника, като използва всички гнѣнки на мѣстността и като презъ всичкото време частите взаимно се подкрепятъ съ огъня си. Приближаването трѣбва да стане съ непосредствена подкрепа на собствените помощни оръжия главно картечници. Леките картечници въ случая служатъ

за да усилят огневата сила на стрелковата линия. Картечници представляват скелета на пехотната Разпредѣлени шахматно върху мѣстността и стрелят главитѣ на своитѣ войски, тѣ заставляват против залепи главата си въ земята, до като собственитѣ ни напредватъ въ видѣ на разпрѣстнати групички. Мигачкитѣ трѣбва да унищожаватъ картечнитѣ и други на противника, чието действие пехотния огънь не отстрани веднага или въ скоро време, следователно, да се вкаратъ въ действие само тогава, когато се явятъ добре тѣзи гнѣзда. Преди удара трѣбва да се сточи всичкото огнево действие по пункта на пробива.

Ударътъ трѣбва да се извърши по заповѣдь отъ ника, често пѣти по часовникъ, или по починѣ отъ самитѣ предни части. Щомъ се схване приближаването на момудара, всички изостанали назадъ резерви трѣбва незада се поведатъ напредъ. Всѣки ударъ представлява смело, яростно действие, което може да се удаде се една храбра, презираща смъртта пехота. Ножътъ ната граната даватъ последното решение.

Когато, следъ единъ успѣшенъ ударъ, силитѣ съ татѣчни за да се продължи атаката още по нататък гава трѣбва да се взематъ мѣрки за да се обезпечи за мѣстностъ срещу контра-атаки отъ страна на противника. Стрелцитѣ се скопаватъ и си образуватъ опорни пункта артилерията осигурява огневата подкрепа (VI 255

Атака на позиции

Ако противникътъ очаква да бжде атакуванъ, като се е спрѣлъ на една подготвена за отбрана позиция атаката трѣбва да се извърши планомерно. Най-на трѣбва да се опредѣли може ли да се обхване позиция противника. Ако това не е възможно, то трѣбва да се решение за атака на противника. Но и при тази атака наги трѣбва да се стремимъ къмъ обхвату. Фронт атака води къмъ пробивъ и разкъсване разположение противника. Преди всичко, при атаката трѣбва да се взематъ мѣрки за разузнаване на противника, като за непременно се използва подкрепата на всички спешни технически сръдства. За да може да се намери въ разположението на неприятелската позиция, и димо е първоначално да се отхвърлятъ преднитѣ тивникови части. Следъ това ще последва излизането редъ на собствената ни артилерия и подготовка на войските които ще произведатъ атаката. Действието на артилерията и атакующитѣ войски трѣбва да ставатъ ношемъ. Понемата частъ отъ артилерията, сжщо тежката артилерия

итѣ
ака.
адъ
да
лци
ър-
зда
да
бва
на-
до-

ал-
ай-
за
но
мо
на
кч-

ос-
го-
та
ка.
зе,
3).

дѣ
ия,
дѣ
на
ме
и-
та
на
тъ
та
а-
не
о-
о-
п-
ѣ,
та
ѣ-
ѣ-

бва да се изпатятъ колкото се може по-напредъ, което ще позволи на батареитѣ да подкрепятъ по дълго време пехотата въ движението ѣ напредъ, безъ да се прекъсва действието имъ съ промѣна на позициитѣ. Артилерийската дейностъ презъ всичкото време на атаката, дори до произвеждане на удара, трѣбва да се урегулира по часовника. При позиционната война поразяването на неприятелскитѣ батареи има по-голъмо значение, отколкото при срещния брой, първоначално съ тази задача се натоварва по голѣмата частъ отъ артилерията. За тази целъ, ней сж необходимими всички технически сръдства за наблюдение, хвърчащи наблюдателни сили, балони, измервателни части и пр. Следъ това, обаче, батареитѣ получаватъ на ново своето главно назначение, да сломятъ съпротивата на неприятелската пехота и да откриятъ пѣтъ за движение на собствената ни пехота. Удара трѣбва да се предшества отъ артилерийска и минохвъргачна подготовка, особено срещу пунктотѣ на пробива. Срещу неприятелскитѣ батареи трѣбва да останатъ насочени само не много батареи, за да ги омаломощятъ. Колкото артилерийската борба въ случая е по малко необходима или изглежда че е възможно да се намали до голѣма степенъ, толкова повече тия две ясно разграничени задачи се преливатъ по време въ една, която е да се подпомогне на пехотната борба.

Артилерията трѣбва да разполага съ достатъчно време за разрешаване на своитѣ задачи. Въ много случаи най-благоприятното време за атаката на пехотата се явява сутринния сдрачъ. Това време може да се използва обаче само тогава, когато артилерията се е престреляла предидущия день, което може да се случи при подвижната война твърде рѣдко. Отъ друга страна не трѣбва да се забравя, че на артилерията трѣбва да се даде необходимото време за престрелване и за стрелба на псажение. Трѣбва да се има предъ видѣ, че дочакването на артилерийското действие е отъ полза за самата пехота. Една преждевремена атака може лесно да се провали.

Позициитѣ се заематъ въ дълбочина. Атаката имъ, която трѣбва да се извърши въз основа на изложенитѣ по рано принципи, трѣбва да стане, като се трѣгне отъ една подготвителна позиция, която се намира близко до противника. Тази атака, следователно, трѣбва да се подхранва съ пехотни сили идящи отъ дълбочина. Само артилерийския огънь не е достатъченъ за да се сломи съпротивата на най-предната линия. Той излиза отъ дълбочината на позицията и предшества пехотата. Твърде рѣдко ще се удаде да се наблюдаватъ паданието и резултатитѣ отъ него дори и при най-интимна свръзка съ пехотата и при най-внимателно следене на предварително уговоренитѣ свѣтъщи знаци.

Димът, прахът и задушливите газове пречат на зрението. Ето защо, във повечето случаи ще трябва да се огневи валиякът. По този начин артилерийският огън чава известна независимост. Пехотата се принужда съобразява действията си по този огън; да започне по часовник и да следва близко до сжщия огън, съобразяването на артилерията съ движенията на пехотата да бъде желателно, не може да се постигне при особено благоприятни условия.

Когато пехотата бъде заставена да се спре при приближаването, част от артилерията трябва да смени бавно позицията си и да действа по правилата излиза за срещния бой. Пехотата не трябва никога да остави артилерийска подкрепа. (IX А, 311 до 926.)

Атака при позиционната война

Най-първото условие за атаката при позиционната война е изненадата. Местото и времето на атаката трябва да бъдат до такава степен скрити за противника, че въпреки извършването и, той да не бъде в състояние да вземе съответни отбранителни мерки и да не може да доведе зрението си на местото на атаката. Независимо от това самия начин за произвеждането ѝ трябва да остане скрито за противника. За достигането на тия резултати командването и войските трябва да притежават силно подготвеност. При това, един и същи начин за атака не трябва да се повтаря непрекъснато.

Атаката при позиционната война изисква най-голямо внимание във действие на всички модерни технически средства; тя предизвиква разход на грамадно количество артилерия от всички калибри (сжщо така от големият калибър) и бойни припаси. За да може да се пренесе едно тъй голямо количество тежести, за да се устрой правилно приближаване към противника за да се обозначи единството в цялата бойна дейност атаката, необходимо е ръководните инстанции да наблюдават една необикновена централизация на разните средства. Всички подробности, дори и най-малките от тях, трябва да бъдат обмислени предварително и да се дадат време заповеди за тях. Разузнаването трябва да започне дълго време преди атаката. След това следва подготовката. След това следва вкарването в действие на артилерията и най-после това на пехотата. Бойният участък на една дивизия не трябва да бъде повече от 2 1/2 километра. Артилерията започва действието си през последващата атака; за обстрелване на близките цели трябва да бъде подкрепена мощно с огън от минни

ле-
юи
лу-
да
гра
но,
та,
иъ

иб-
за-
ни
зъ

на
а-
та
ие
е-
и
тъ
д-
тъ
за

ю
ни
во
и
се
ке
и
на
и-
и-
ва
е-
а-
д-
на
тъ
о-
а,
гя
о-

ачките. Стрелбата на артилерията и минохвъргачките трябва да бъде внимателно подготвена до най-големите ѝ подробности. Изобщо взето и тук трябва да се имат предвид споменатите по горе задачи на артилерията. Разликата ще да бъде само в това, че в случая, предвид на необходимия разход на бойните припаси и на разходите на обектите, вика задача за себе си получава неизвременно голямо значение. Съобразно с това и артилерийската борба в случая излиза още повече на първи план. Разбира се, че и тук главната задача на артилерията остава сключването на съпротивата на неприятелската пехота. Вследствие на това, в последния момент голяма част от батареите насочени срещу неприятелската артилерия трябва да пренесат огъня си срещу неприятелската пехота. В този момент неприятелската артилерия трябва само да се държи в резерв. За последната цел особено ще помогнат газовите снаряди. Главното огнево действие трябва да се съсредоточи в пунктовете, гдето ще се произвежда пробивът. При удара трябва да се използват всички разполагаеми технически средства; бойните кола, бойните вертолети, задимяването и пр. Веднага щом започне удара, артилерийският огън, в вид на огневи валияк, трябва да начене да се движи пред пехотата ни и да проникне дълбоко в разположението на противника. За да се избягнат големи загуби, самият пехотен удар трябва да се извърши не в вид на линия, но в вид на дълбоко разчленени и разпръснати групи.

Ако атаката се увенчае с успех, то последния може да послужи като начало, за да се избягне от продължителната и затегната позиционна война. Частити не трябва да изпускат от око нито един случай, който би им подпомогнал за достигане на тази цел.

Ето защо, когато ще се произвежда огневия валияк, дивизиите трябва предварително да получат в свое разпореджение тяхната дивизионна артилерия, части от артилерията за усиление заедно с наблюдателни отделения и минохвъргачки части. Общото командване, което до момента за засилване на огневия валияк е действувало във всяко отношение напълно самостоятелно, от този момент нататък ще трябва да се не меси във самостоятелността на всякакви дивизии. То трябва особено да се стреми да не стъснява дейността на изпратената най-напред артилерия.

Когато има признаци, че противника няма да приеме решителен бой на досегашната си позиция, и че ще се оттегли на някоя задна позиция, то атаката трябва да се продължи безспирно от обект към обект.

За да се предприеме една атака на укрепена позиция безъ артилерийска подготовка или съ кратка такава, трѣбе да се допуска, че противника ще бжде изненаданъ; подобна атака може да се извърши и тогава, когато противника разколебанъ. Тѣзи случаи, обаче, съставляватъ изключения (IX. Б. 327—351).

Атака на дълговременни крепости

Укрепенитѣ пунктове и линии, които сж усилены с бетонни постройки, броня и специални искусствени препятствия, не може бждатъ атакувани и заети само съ помощтъ на обикновенитѣ сръдства, съ които разполага полскат армия.

Винаги преди атаката на подобни позиции трѣбва да се обмисли дали въобще тя е необходима и дали се оправдаватъ свързанитѣ съ нея жертви и бойни материали.

Най бързъ успѣхъ се постига, когато се изненада противника безъ всѣкаква артилерийска подготовка. Смѣлитѣ действия могатъ сжщо да доведатъ до добри резултати. Но за успѣха на подобна атака сж необходими благоприятни условия.

Следъ изненадата иде по редъ атаката съ открита сила. При нея се вкарва изведнажъ въ действие голѣмо количество артилерия, веднага следъ което пехотата произвежда атаката си. Може да се очаква успѣхъ, когато противника е разколебанъ морално.

Често артилерийската атака се крие въ бомбардировката

Когато не разполагаме съ достатъчно артилерия, тогава може да се опитаме да се доберемъ до победата чрезъ обсадата за огладняване на противника.

Къмъ планомѣрната атака, която изисква много време и много сили, може да се прибѣгва само когато е безусловно необходимо заемаването на дадена крепостъ и когато другитѣ видове атаки не даватъ никакви изгледи за успѣхъ.

Грѣшка е да се приковаватъ сили отъ полската армия безъ това да се налага отъ най-основателни причини (IX. Б. 352—353).

Преследване

Победата винаги трѣбва да завърши съ преследване. При преследването трѣбва да се стремимъ да унищожимъ противника. Това унищожение може да се постигне като изпреваримъ врага и му пресѣчемъ пътя на отстъплението. Ефикасното преследване на противника избява нашитѣ войски отъ последующи боеве. Затова и днесъ, както и въ

миналото, има сила правилото, че за преследването трѣбва да се вложи въ действие и „последния джхъ на хората и конетѣ“. Това влагане на последния джхъ не е лесна работа и победителитѣ дожаждатъ до границата на изтощението. Ето защо е необходимо да се вложи най-голѣма енергия и да се не държи смѣтка за нищо, само и само частитѣ да се подтикнатъ къмъ преследване.

Само вишето командване може да констатира преждевременнитѣ признаци на една победа, до която собственитѣ ни войски почватъ да се добиратъ. Тази констатация може да стане въ единъ такъвъ моментъ, когато на фронта се развиватъ тежки и колебливи и за дветѣ страни боеве. Началникътъ, който трѣбва да схване своевременно зреющия моментъ на победата, е въ състояние дори и съ по-слаби сили отъ тия на противника да превърне една „обикновена победа“ въ оквнчателно сразяване на врага. За тази целъ трѣбва да се използва подвижността на всички родове войски и особено на артилерията и хвърчащитѣ сили; за тази целъ трѣбва сжщо така да се използватъ транспортнитѣ сръдства.

Отстъпление

Отстъплението може да се дължи на две причини: едната е когато вишето командване, безъ да е заставено отъ противника, разпореда да се предприеме планомѣрно отстъпление, за да се освободятъ сили съ помощта на които да се добере до победата на друго мѣсто; другата причина е, когато отстъплението се явява необходимо, вследствие неблагоприятното развитие на боя. Когато вишиятъ началникъ, следъ обстойно проучване, се убеди, че понататъшното водене на боя е безцелно и само ще причини безполезни загуби, той трѣбва да го прекъсне. Това прекъсване може да се извърши най-лесно следъ единъ частиченъ успѣхъ. Отдръпването на частитѣ назадъ почти винаги трѣбва да стане следъ настъпването на нощта. До това време трѣбва да се дадатъ нужнитѣ предварителни разпореждания и да се направятъ нужнитѣ приготовления. На противника не трѣбва да се изоставя абсолютно нищо; даже и раненитѣ трѣбва да се прибератъ преди отстъплението.

Трѣбва да се обърне особено внимание на свърскитѣ и начина на функционирането имъ. Отстъплението трѣбва да се прикрива съ ариергарди. Най-важното обстоятелство въ случа е да се оттеглимъ бързо, въ порядъкъ незабѣлзано и колкото се може по-далечъ отъ противника. Ако се наложи, трѣбва да се пожертвуватъ ариергардитѣ. Ариергардътъ трѣбва да действа много енергично и смѣло да отблъсва нѣколко кратки атаки на противника, само и само

да даде възможност на главните сили да се отдалечат достатъчно. Често пжти може да се яви необходимост ариергардитъ да се смѣнятъ отъ други войски, за да се облекчи отстъплението имъ. По този начинъ се явява едно промѣнчиво спиране и оттегляне на разни ариергардни части, които минаватъ странично една отъ друга (VIII 299—310).

Отбрана

Къмъ отбрана се прибѣгва тогава, когато трѣбва да водимъ борба съ много по-силенъ противникъ. Понеже въ мѣстото гдето се отбраняваме могатъ да се спасятъ достъпни сили, то тѣзи сили се упогрѣбватъ за атака на противника при която атака превъзходството ще бжде на наша страна. Ето защо, къмъ отбраната се прибѣгва само тогава, когато тя косвено служи, за да ни се даде възможностъ да атакувамъ противника. При днешното състояние на оръжието, съпротивителната мощъ на отбраната е толкова голѣма, че им възможностъ съ слаби сили да си запазимъ превъзходството въ решителната борба при умѣло разположение на минимално количество такива върху маловажнитѣ пунктове.

При избора на една позиция трѣбва да се взематъ подъ внимание следнитѣ условия: собственото огнено действие (обстрелъ, полегати склонове, естествени препятствия предъ фронта и пр.), добро наблюдение, добро прикритие отъ неприятелското наблюдение и отъ неприятелския огънь. Най-благоприятната позиция за пехотата е на обратни скатъ. Обаче артилерийското наблюдение налага да запазимъ за насъ ската, обърнатъ къмъ противника. Ето защо, при избора на позиция трѣбва да се уравниатъ тия две противоречиви условия, като промѣнчиво се заема ту предни, ту задния скатъ на височинитѣ. Една позиция може да оправдае само тогава съществуването си, когато принуждава противника да я атакува. Трѣбва да си осигуримъ пълна възможностъ за бързо премѣстване на силитѣ отъ едно мѣсто на друго къмъ позицията. Всички войскови части, които заематъ позицията, трѣбва да могатъ да се устроятъ за дълбока групово отбрана.

Всѣка позиция трѣбва да се засили съ помощта на лопатата и съ препятствия. Предъ позицията трѣбва да се води бой отъ предни части (предни позиции, бойни предни постове). Тѣзи части затрудняватъ разпознаването на противника и задържатъ последния. Противникътъ се посреща отъ тия предни части и съ стрелба отъ позиционната артилерия. Всѣка укрепена полска позиция се състои отъ една система стрелкови ровчета, къртечни и други гнѣзда и отъ по-голѣми упорни пунктове. Въ рѣдки случаи позицията може да представлява непрекъснати линии. Трѣбва да се опредѣли въ

заповѣдта за отбраната ясно где ще бжде главната отбранителна линия. Частитѣ трѣбва да знаятъ много добре где трѣбва да укажатъ главната си съпротива. По правило главната съпротивителна линия се намира на най-предната крайнина отъ отбранителната система на цѣлата позиция.

Артилерията и пехотата трѣбва да заематъ позицията като се разчленяватъ въ дълбочина. Отрѣлни оръдия и артилерийски взводове трѣбва да се изпратятъ на далечни разстояния предъ позицията; тѣ ще послужатъ като противонаударна артилерия. Борбата не трѣбва да се води само за единъ окопъ, но за цела частъ отъ мѣстността. Разпределението на силитѣ върху мѣстността не трѣбва да бжде непрекъснато. Съпротивителнитѣ гнѣзда се разполагатъ закрито и въ шахматенъ редъ така, че да могатъ да обстрелятъ цѣлата мѣстность предъ позицията. Трѣбва да се използватъ всички възможности, които позволяватъ фланговъ огънь. Пехотния скелетъ на позицията сж къртечницитѣ. Началникътъ трѣбва да раздѣли позицията си на участъци.

Всѣка отбрана трѣбва да се води активно и да бжде подвижна. Никога не трѣбва само да се чака на позицията пасивно да дойде противника да атакува и да се отблъсне, но трѣбва да се използватъ всички видове оръжия за да се застави да се разпръсне преди да атакува. Следъ това, при удара, трѣбва да се насочи срещу противника съсрѣдоточенъ унищожителенъ огънь отъ всички оръжия на отбраната.

Най-същественото срдѣство за да се осигури подвижната отбрана сж резервитѣ въ ржцетѣ на всички началници отъ най-малкия до най-голѣмия. Задачата на тѣзи резерви е да произвеждатъ противударъ и контрър атака.

Отбраняющиятъ преминава въ контрър-атака съ излизане предъ позицията само следъ като отблъсне удара на противника, следъ като е вкаралъ въ действие всичкитѣ си оръжия и следъ като е ненесълъ най-голѣми загуби на противника. Само въ такъвъ случай може да се очакватъ голѣми резултати въ наша полза. Не трѣбва да се забравя, че преждевремената контра-атака може да доведе до твърде голѣми поражения за отбраната. (X. А и Б 354—367).

При позиционната война позицитѣ се устройватъ въз основа на сжитѣ принципи, както при подвижната война. Разликата е само въ увеличение на размѣритѣ и срдѣствата. При позиционната трѣбва да се използватъ напълно всички срдѣства на техниката въ една работа, която може да трае цѣли месеци.

Най-напредъ трѣбва да се построи първата позиция, при което трѣбва да се обърне особено внимание на артилерийскитѣ наблюдателни пунктове.

Отдълнитъ гнѣзда и опорни пунктове трѣбва да свържатъ съ ходове за съобщение; трѣбва също така да построятъ пжтища за приближаване и блиндажи. На мно мѣста трѣбва да се построятъ и проектиратъ запасни артилерийски и пехотни позиции. Трѣбва да се извърши най-внимателно и най-умѣло устройството на мрежата: свързки по командването, наблюдението и измѣрвателна служба.

Най-малко на 5 км. задъ главната съпротивителна линия трѣбва да се устроятъ задни позиции. Преднитъ и заднитъ позиции трѣбва да се свържатъ по между си посрѣдствомъ свързочни позиции (X. В. 368 — 379).

Войскитъ трѣбва да се разпредѣлятъ така, че да могат да се смѣняватъ редовно за по дълго време. Отбраняющитъ войски се дѣлятъ на бойни части, дежурни части (т. е. при готвени за бой) и на резерви. Трѣбва да се взематъ всички възможни мѣрки, щото войскитъ които не се намиратъ най-напредъ да иматъ добри подслони, да могатъ да почиватъ напълно спокойно и да не търпятъ загуби. Това условие особено когато трѣбва да бждатъ готови за бой, не винаги може да се спазва напълно.

Благодарение на предвзрителната подготовка, главнитъ бой може да се извърши почти автоматически (преграденъ огънь, огнева отбрана и пр). Трѣбва да се обърне внимание на подготовката за посрещане нападение отъ неприятелски бойни кола.

При отбраната трѣбва да се има предъ видъ, че противника може да атакува съ изненада и трѣбва да се взематъ мѣрки за посрещане на подобна атака. Трѣбва да се следи най-внимателно за да се узнае по възможностъ рано, когато противника се готви да атакува. Това разузнаване ще се извърши посрѣдствомъ грижливо близко разузнаване чийто органи при позиционната война сж главнитъ хвърчащитъ сили (аеропланни снимки) и балонитъ.

Въ случай на атака, може да се предвидятъ за даване въ разреждане на вишето командване дивизии за активни действия (маневрени дивизии) и артилерийски резерви. (X. Е. 380 — 412).

Отбрана на дълговременни крепости

Задачата на отбраняющия една дълговременна крепостъ е да привлече къмъ себе си колкото е възможно повече неприятелски сили, чрезъ нападателни действия. Не въ състояние да изпълни назначението си оная крепостъ която не представлява непрекъсната опасностъ за атака на неприятелската полска армия.

Когато крепостъта бжде атакувана, тя трѣбва да окаже първа съпротива още предъ самитъ укрепления.

Отбраняющия на крепостъта въ повечето случаи ще разполага съ слаби сили.

Начинътъ за действие при отбраната на крепоститъ изобщо взето е сжщия, като при отбраната на всѣка позиция (X Г. 413.)

Особенности на боя въ разни случаи

Закъснителния или демонстративния бой трѣбва да се изрази въ начинътъ на разпредѣлението на силитъ отъ командването.

При подобни случаи най-добрия резултатъ се получава, когато се развърне по голѣмо количество и подвижна артилерия, която да открие огънь отъ голѣми разстояния. Пехотата трѣбва да се вкарва въ действие икономично; трѣбва да се задържатъ на разположение силни резерви.

Демонстративнитъ боеве иматъ за цѣль да вкаратъ противника въ заблуда (XI. Н. 414 — 417).

Боеветъ за населени мѣста поглѣщатъ много сили. Когато е възможно, атакующия ги обхожда и се стареа чрезъ обходъ да задържи противника въ тѣхъ. Въ повечето случаи населенитъ мѣста образуватъ пунктове, гдето се разграватъ силни боеве, въпреки волята на командването. Отбраняющия по правило трѣбва да вземе позиция или предъ, или презъ срѣдата на самото населено мѣсто. Вънъ отъ последното, на закрито, трѣбва да се поставятъ силни резерви (XI Б. 416 до 423).

Боеветъ въ гора разсейватъ твърде много частитъ които действуватъ въ тѣхъ. Когато една организирана войскава частъ минава презъ гора, при излизането си тя се разпокъсва на малки подѣления. Винаги, когато е възможно, боитъ въ гора трѣбва да се избѣгва. Ако ли боитъ е неизбеженъ, то трѣбва да се взематъ най-грижливи мѣрки за да не излизатъ частитъ отъ ржцетъ на началницитъ си.

Горитъ даватъ зкряла отъ погледитъ на противника. Когато се състоятъ отъ едри дървета, тѣ намалаватъ действието на огъня, но сж изложени на опасността отъ обгазване.

Когато късата артилерия (гаубици), и минохвъргачкитъ взематъ позиция въ гора, тѣ могатъ следъ малки приготовления да стрелятъ въ всички посоки и на всички разстояния. Дългитъ орждия трѣбва да се поставятъ за действие задъ задната окръжнина, вънъ отъ гората.

Огнепръскачкитъ сж особено действително срѣдство при боеветъ за гора. Картечницитъ, които могатъ да се поставятъ даже по дърветата, иматъ задачата да затруднятъ

проникването на атакующия във вътрешността на грат (XI Б 424 — 426).

Нощните атаки могат да се предприемат само когато може да се изненада противника и когато целта на атаката е ограничена. При тия две условия, едно решително командване може да се добере до добри резултати. Действията при мъгла се извършват по същия начин, както през нощната тъмнина.

Колкото войсковите части, когато предприемат нощни действия, са повече, толкова и трудностите са по-големи. Във случая пехотата трябва да си служи с най-простите строеве. По големите части трябва да се делят на ударни колони. Артилерията и минохвъргачките са във състояние да подготвят пехотната атака и ноще. Във повечето случаи при подобна атака ще бъде достатъчна една кратка огнена подготовка (XI С. 427—436).

Боя за теснини и при преминаване на ръки изисква особени приготовления. Във повечето случаи се атакува едновременно срещу няколко пункта. Във зависимост от това, отбраняющия трябва да разпредели резервите си в части и то с такава смътка, че да може да премести своето временно достатъчно сили на различните пунктове, где би се разиграла борбата. Малките и големи ръки представляват естествена закрила за отбраняющия. Обаче, въпреки това, войната доказва, че дори и предъ лицето на един силен противник спита за преминаване на ръчните течения от атакующия винаги се е увенчавал с успех. (XI. 437 до 448).

Борбата върху хълмиста мѣстност не се отличава съществено от другите видове на боя. Обаче, планинската мѣстност представлява съвършено друга картина и изисква специално подготвени войски. Атмосферното състояние оказва много по-големо влияние на военните действия в планината, отколкото във полето; подвозът тук е особено труден и подвеждането на резервите, вследствие на липса на напречни пътища е много по-трудно.

Проходите и висотите около тях представляват най-важните пунктове в планината, около които се развиват най-съществените бойни действия (XI. Д 449 — 460).

Минна война

Минната война се води при позиционната борба. Тук тя съставлява изключение, към което се прибѣгва само в най-наложителни случаи. Тя гълта много сили и материали и изисква много време за воденето си.

Минната война може да се води както за атакуване на противника, така и за отбрана против него. При атаката

винаги удара трябва да последва непосредствено след минните експлозии. При отбраната особено значение има подземната подслушвателна служба и земното разузнаване (XI Е 461 — 466).

Последна бележка

Увеличената огнева мощ на оръжието и спомогателните средства, с които разполага съвременната техника, упражнява голямо влияние върху съвременния бой. Тя повлияха тежко много върху широчината, дълбочината и траенето на боя, както и върху бойните строеве. Но тия обстоятелства не трябва да се надценяват. Думите механизирани на войната представляват от себе си един погрѣшен израз. Решаващият фактор във време на война е не машината, а човекът, който си служи с нея. Душевните качества и командването, душевните и физически сили на отделните бойци са от решаващо значение за достигане на победата. Ето защо и сега може да се каже, че от времето на Седемгодишната война и войните за свободата ни най-малко не се е намалило значението на принципа, че и технически по-слабо снабдените и по малобройни армии могат да бждат водени към победи. Когато един народ желае победата, той ще има и войската, която му е нужна за да я извоюва.

.....

2. Отдѣли XII. — XVIII.

(Часть II).

Всички отдѣли отъ часть II. на полската служба по сеето съдържание могатъ да се раздѣлятъ на 4 групи. Отдѣлитѣ XII., XIII. и XIV. разглеждатъ модернитѣ оръжия, кои сж свършено забранени отъ така наречения догово за миръ, а именно хвърчащитѣ войски, бойнитѣ кола и бомбата съ задушливи газове. Отдѣли XV. и XVI. разглеждатъ сръдствата за съобщение, а именно: отдѣлъ XV. — свръзка служба и отдѣлъ XVI. — съобщителни сръдства и тѣсна смисълъ на думата, т. е. желѣзопътни съобщения, водни съобщения, автомобилна служба и конска обоз служба. Отдѣлъ XVII. представлява отъ себе си едно ружководство за снабдителнитѣ служби. Отдѣлъ XVIII. съставлява приложение.

Отдѣлъ XII. се състои отъ три части: хвърчащи силбалони и противоаеропланна отбрана. Тукъ следъ описанието на различнитѣ видове аероплани се излага начинъ за действие на хвърчащитѣ сили въ въздуха. За случая може да се дадатъ точни правила, понеже всѣки видъ аероплани, въ зависимостъ обстановката и задачата си, действуватъ различно. Състоянието на времето и тъмнината влияятъ доста върху действията на хвърчащитѣ сили, макаръ не въ такава степенъ, както въ детинството на авиацията. Самкогато надъ аеродрума има мъгла, само тогава е изключена всѣкаква дейность въ въздуха. Висотата на легението разубнаването се намиратъ въ зависимостъ одно отъ друго. При далечното разубнаване, отъ голѣми височини се презоко може да се види само най-сжщаственото и то въ общи черти; за да се схванатъ подробноститѣ, необходимо е да се използва фотографията. Близкото разубнаване съ прооко може да даде резултатъ само когато се наблюдава съ височини по малки отъ 2000 м. Бойниятъ аеропланъ трѣбда лети низко, за да може да отличава нашитѣ войски отъ противниковитѣ. Когато ловджийския аеропланъ нѣма задача за разубнаване, тогава за него изкачването на

голѣми висоти означава увеличение на бойната му способность.

Могществото на хвърчащитѣ сили зависи отъ състоянието въ което се намира авиатора и материалната часть. Ето защо, при затишията хвърчащитѣ сили трѣбва да получатъ истинска отпочивка, за да могатъ презъ време на действията да дадатъ най-полезна работа. За да могатъ хвърчащитѣ сили да се явяватъ въ най-скоро време на мѣстата гдето ще бждатъ, най-необходими, трѣбва връзкитѣ съ тѣхъ да бждатъ устроени по най-безупреченъ начинъ. Последнитѣ може да се устроятъ най-лесно, когато аеродрумитѣ (или поне бойнитѣ мѣста за слизане) се намиратъ по близко до команднитѣ инстанции. Когато авиатора се намира въ въздуха, единственното сръдство за сръзка съ земята, безъ да се прекъсва наблюдението, е безжичниятъ телеграфъ.

Фотографията е недѣлимо свързана съ хвърчащото разубнаване. Обаче нейното значение при подвижната война не трѣбва да се надценява, защото снимкитѣ достигатъ доста късно до войсковитѣ части, които ще могатъ да ги използуватъ. За това пѣкъ, при всѣки застой въ действията и особено при позиционната война, значението на фотографията отъ въздуха е грамадно. Значението на конницата при близкото разубнаване въ подвижната война си остава и днесъ сжщото, както е било и въ миналото.

Изборътъ на мѣстата за аеродруми има особено значение, особено когато тѣ не се опредѣлятъ отъ специалисти авиатори. Значението на този въпросъ се вижда най-ясно въ казанитѣ въ полската служба думи: „използуването на едно неподходящо мѣсто може да изкара отъ строя една ескадра само въ нѣколко часа време“.

Привързанитѣ балони по взводно съставляватъ часть отъ артилерийскитѣ наблюдателни отдѣления. Мѣстата за издигането имъ и отстоянието имъ отъ най-предната линия се опредѣлятъ въ зависимостъ отъ бойната обстановка. Колкото балонътъ се намира по-високо и по-близко до противника, толкова по-вече и по-добре той може да наблюдава.

Наблюдението отъ балонъ има това преимущество, че позволява на наблюдателя да застане по дълго време на голѣма височина, на едно и сжщо мѣсто и да се намира въ непрекъсната връзка съ земята. Неудобството на балонътъ пѣкъ е, че нѣма възможность отъ него да се наблюдава съ вертикални погледи. Изкачването на балонътъ ноше може да се оправдае само въ рѣдки случаи. Винаги трѣбва да се опредѣля точно и ясно какво се иска отъ балона да наблюдава, Успѣхътъ на балонното наблюдение зависи главно отъ качества на наблюдателя. Той трѣбва да има здрава, из-

държлива направа. Ако той се намира във добра връзка с войсковите части, неговите погледи ще биват най-добре насочвани и той ще може да изпълни най-добре назначението си. При подвижната война балонния взвод трябва сам да си строи връзката с командните инстанции, а при позиционната война той трябва да бъде подкрепен във това отношение от дивизионното отделение за връзка. Балонните фотографии допълнени с такива от известни команди пунктове съставляват едно важно помощно средство за командването и за войсковите части.

Неприятелският артилерийски огън заставлява балоните да се отдръпват назад. Най-сигурното средство против този огън е да се открият стрелящите батареи за да бъдат поразени от наша страна. Най-опасните врагове на балона са ловджийските самолети; за борба срещу тях към балоните трябва да се придвигат противозащитни средства.

Първите две части от отдел XII., след едно кратко сведение, посочват малко нови неща. Обаче една голяма част от това, което се казва там до сега бѣ известно и малкѣ кръгѣ хора и при това по-рано то не бѣ събрано въ единъ общъ документъ достигненъ за всички. Сжщо така и третата частъ дава нѣкои известни работи, но къмъ тѣ сж доддени и свършено нови неща. Противохвърчащата отбрана се състои отъ противохвърчаща борба и камуфлажи, или — казано съ две чужди думи, които за жалост тукъ не могатъ да се замѣсятъ съ други — активна и пасивна противохвърчаща отбрана. Едва ли е нужно да споменава, че тия два начина отиватъ ръка за ръка и единия никога не изключва другия.

Противохвърчащата борба преди сичко е дѣло на противохвърчащите части. Противохвърчащата борба дѣли на противохвърчаще разузнаване и на противохвърчаща борба, въ права смисълъ на думата. Противохвърчащите части трябва да насочватъ дейността на противохвърчащата разузнавателна служба. Последната въ общи черти придържа къмъ главните естествени артерии на летенето каквито сж: каналитѣ, рѣкитѣ желѣзопътнитѣ съобщения шосета и пр. Тя ще може да достигне назначението си само когато разполага съ добри свързочни съобщения. Войсковите части сж длъжни сжщо така да си устройватъ противохвърчащо разузнаване, обаче тѣ трябва да се задоволяватъ само съ най-проститѣ помощни средства за препазване.

Планомѣрната борба противъ хвърчащите сили извършва съ противозащитни средства отъ разни калибри, противозащитни картечници и противозащитни прожектори. Вкарване на противохвърчащите средства

действие въ дивизията се ръководи отъ началника на противозащитното отделение и командира на дивизионната артилерия. — Независимо отъ тази планомѣрна противохвърчаща отбрана, извършвана отъ специални противохвърчащи части, самите войскове единици трябва да се обезпечаватъ срещу хвърчащите нападения на противника съ помощта на най-прости средства, преди всичко картечници.

Винаги и всѣкжде противозащитните средства трябва да се вкарватъ въ действие близко около центъра на тежестта на боя. Ето защо тѣ се привличатъ тамъ, гдето е необходимо най-действителна защита като другите мѣста могатъ да минатъ безъ такива. При походните движения, тѣ трябва да се поставятъ въ действие повече около тѣснитѣ, мостоветѣ и пр. отколкото по протяжението на самия път. Изобщо, зависи отъ обстановката за да се опредѣли гдето да бъде центъра на тежестта на противохвърчащата борба. (Думитѣ „центъръ на тежестта“, съ които често се злоупотребява, при изложението на полската служба, нѣматъ връзка съ противохвърчащата отбрана, обаче тукъ за краткостъ тѣ може да се употребятъ).

Споменатитѣ до тукъ принципи за противохвърчащата борба иматъ значение и при позиционната война. Само че тукъ всички мѣроприятия ще бъдатъ много по планомѣрни което пѣкъ ще даде възможностъ на по-висшитѣ инстанции да изискватъ непрекъснатъ противохвърчащ отбранителенъ поясъ.

Подъ думата камуфлажъ трябва да се разбира естествено или изкуствено замаскиране на частитѣ или съоръженията по начинъ щото тѣ да ги скриятъ отъ погледитѣ на хвърчащите сили на противника. Преди всичко трябва да си дадемъ отчетъ, кое най-много привлича окото на авиатора; избѣгаме ли да си служимъ съ подобни предмети, то по такъвъ начинъ постигаме най-добро камуфлиране. Когато липса всѣкаква възможностъ за да се камуфлираме, войсковитѣ части трябва да се разпръснатъ на свършено малки поддѣления.

Не е безусловно необходимо войсковитѣ части да се криятъ при появата на всеки самолетъ. „Зависи отъ намеренията на командването, силата, физическото и морално състояние на нашитѣ и противникови хвърчащи сили и отъ условията за въздушно наблюдение за да се види до каква степенъ командването и войскитѣ ще трябва да подчинятъ тактическитѣ си действия на условието за закриване отъ неприятелскитѣ хвърчащи сили“. Камуфлажътъ е особено необходимъ на ония мѣста, гдето искаме да изненадаме противника.

Следъ това се даватъ подробности относно камуфлирането на голѣмитѣ войскови премѣствания, на войсковитѣ части отъ бойното поле, на работитѣ по укрепяването и на разнитѣ учреждения, които обслужватъ подвозътъ; тукъ се привлича вниманието на най-важитѣ особености на камуфлажа.

Главата относно противохвърчащата отбрана обхваща на кратко и съ ясни думи почти всички по-важни въпроси по тази материя. За да се запознаятъ, обаче, частитѣ съ повече подробености, тѣ ще трѣбва да се справятъ съ други правилници, какъвто е напр. правилникътъ за полското укрепяване. При все това ржководнитѣ принципи оставатъ тия отъ полската служба.

Глава XIII. разглежда въ четири части бойнитѣ кола, бронираниитѣ шосейни автомобили, бронираниитѣ автомобили и бронираниитѣ тренове. Най-подробно сж разгледани бойнитѣ кола и борбата срещу тѣхъ. Разчленението на войсковитѣ части съставени отъ леки и тежки бойни кола, като че е направено по французки образецъ, защото ние презъ време на Голѣмата война по този въпросъ нѣмаме никакъвъ опитъ. Бойната кола е едно оржие за близка борба, предназначено да вземе участие въ атаката, тя не може да се употреби за носене на далекобойни оржидия. Най-сжществениитѣ ѝ преимущества се състоятъ въ това, че тя съсредоточава въ едно малко пространство силна огнева мощъ и може да се движи върху всѣкаква мѣстность. Въ противовесъ на това, тя представлява голѣма целъ. Стрелбата отъ нея, както и наблюдението при движение, сж крайно затруднени. За сега бойнитѣ кола въ подвижната война не се употребяватъ твърде много, понеже не могатъ да носятъ съ себе си достатъчно подвижни двигателни материали за самостоятелно преминаване на голѣми разстояния.

Вишето командване трѣбва да постави за действие бойнитѣ кола на онова мѣсто, гдето то се старае да се добере до крайния успѣхъ. Отдѣлнитѣ бойни кола или малко такива не трѣбва да се вкарватъ въ действие, защото привличатъ силенъ огънь на противника; само масовото вкарване въ действие може да доведе до успѣхъ. Най-важното предусловие за успѣха е изненадата: когато противника узнае, че на извѣстно мѣсто нма много наши бойни кола, той отъ това може да заключи, че тукъ се готви атака.

При атаката частитѣ отъ бойни кола се подчиняватъ на пехотата. Подстѣпитѣ за тѣхъ, очаквателнитѣ и изходнитѣ имъ позиции трѣбва да се разузнаятъ най-обстойно. Пехотата трѣбва да следва при атаката близо до бойнитѣ кола, но не трѣбва никога да се осланя само на действията на последнитѣ. Когато искаме да проникнемъ дълбоко въ про-

тивниковата позиция, бойнитѣ кола се поставятъ въ видъ на вълни, които се надпреварватъ една друга.

Бойнитѣ кола могатъ да се употребятъ при отбраната само за произвеждане контра-удари и контра-атаки, но не и за чисто пасивни цели.

За отбрана противъ бойнитѣ кола, при позиционната война, могатъ да послужатъ дълбоки ровове, мини и други подобни. Обаче по-голѣмо значение има разчленението въ дълбочина на отбраната, къмъ което винаги трѣбва да се прибѣгва. Всички оржидия, които се употребяватъ за борба срещу бойнитѣ кола, трѣбва планомѣрно да се подържатъ едно друго. Когато бждемъ атакувани съ бойни кола пехотата ни трѣбва да стреля по придружаващата бойнитѣ противникови кола пехота и само въ последния моментъ да насочи огъня по самитѣ бойни кола.

Отдѣла за бойнитѣ кола дава доста подробности, той съдържа нѣкои работи, които по-скоро би съставлявали предметъ на единъ правилникъ за подготовката на частитѣ въоръжени съ бойни кола. Но понеже ние не можемъ да имаме единъ подобенъ правилникъ, изложенитѣ подробности сж съвършено умѣстни. Мнозина надценяватъ, а други подценяватъ това ново оржие; желателно е щото това изложение да послужи за едно правилно оценяване значението му. Като се вземе въ съображение днешното състояние на техниката, бойнитѣ кола представляватъ едно оржие предназначено преди всичко за позиционната война. Тѣ може да се употребятъ и въ подвижната война, когато действията се развиватъ по-бавно.

Шосейнитѣ бронирани автомобили сж усъвършенствувани до такава степенъ като бойно сръдство, че тѣ могатъ да се употребяватъ въ много и твърде разнообразни случаи. Тѣ сж въоръжени съ картечици или малокалибрени оржидия; при движение, тѣ могатъ да стрелятъ само на най-близки разстояния, както бойнитѣ кола. Най-добрата имъ защита се крие въ тѣхната скоростъ за движение. Тѣ могатъ да се употребятъ за действие при общо армейската конница, при разузнавателнитѣ отряди, при авангардитѣ и аррьергардитѣ, при страничнитѣ прикрития (флангардитѣ) при преследването и при отстъплението, стига само да има добри пѣтища и да има нужда отъ бърза подвижна и мощна огнева сила.

За да се запазимъ противъ шосейнитѣ бронирани автомобили, трѣбва да си послужимъ съ сжщитѣ сръдства, както при отбраната противъ бойнитѣ кола. Твърде ефикасно сръдство представлява сжщо така държането подъ огънь на препятствията, които сме устроили по пѣтищата противъ тѣзи автомобили.

Бронираният автомобил служи за пренасяне на войници, особено при вътрешни вълнения. Тъ се въведох за пръв път въ днешната войска на Райха; това показва че тъ сж едно слабо сръдство за борба.

Свършено ново сръдство представляват описанитъ въ четвъртата част бронирани тренове; до сега за тѣхъ не се е говорило въ никой общедостъпенъ правилникъ. Бронираният тренъ представляватъ отъ себе си едно бързоподвижно бойно сръдство, обаче тѣ не сж годни за дълга огнев борба и противъ противникъ, който разполага съ силна артилерия. Съставътъ на треноветъ и най-целесъобразното нареждане на вагонитъ се вижда отъ единъ чрътежъ, който разбира се представлява само единъ примѣръ. Ако не разполагаме съ бронирани тренове, то можемъ до известна степен да ги замѣстимъ съ временно приспособени за цѣлт тренове.

Бронираният тренъ по възможностъ трѣва да се раздѣлятъ на малки части и при нужда тѣ трѣбва да се разпредѣлятъ на различни линии за да се предпазятъ отъ хвърчащитъ сили на противника. Тѣ могатъ да се турнатъ въ движение въ продължение отъ 1/2 до 3 часа, могатъ да носятъ вода за 100 к. м. и вжглища за окол 300 к. м.

Бронираният тренъ се намиратъ въ разпореждане на вишето командване. Бихме отишли много на далечъ ако почнемъ да изброяваме случаетъ, въ които тѣ се употребяватъ. Заслужава да се спомене тукъ само употребата имъ при желѣзопътната война (т. 581—действиата въ Русия през 1918. г. и пр.)

Срещу мѣстни съпротиви гарнизонътъ на бронирания тренъ трѣбва да действува съ обхватъ, като се поддържа съ огневитъ оръжия, поставени на самия тренъ. Когато бронирания тренъ срещне силна съпротива, по добре е да оттегли. Ако ли единъ бронирания тренъ действува срещу другъ такъвъ, то най-важната цѣль за него представлява локомотивътъ на противниковия тренъ. Винаги трѣбва да има на трена готови картечници за стрелба срещу противниковитъ аероплани. Бронираният тренъ не представляватъ отъ себе си дори цели за бомбардировачнитъ аероплани, но тѣ могатъ да бждатъ обстреляни ефикасно съ картечници отъ бойнитъ аероплани.

Когато не разполагаме съ бронирани тренове и бждемъ нападнати отъ такива, най-простото сръдство за отбрана да се развали желѣзопътната линия. Ако ли обстановка не позволява това, то трѣбва да се направятъ приготовления за дерайлиране на противниковия бронирания тренъ. Най-добре може да се изненада последния на тия мѣста гдето е принуденъ да се движи бавно. При атаката

единъ тренъ, първата работа е да се застави да се спре. За цѣльта трѣбва да се изкара отъ строя неговия локомотивъ, или пъкъ се сжжва линията по начинъ, щото тренътъ да не може да отива нито напредъ, нито назадъ.

Тази глава отъ правилника дава хубава, ясна картина относно употребата на бронираният тренъ и отбраната срещу тѣхъ, което заслужава интересъ толкова повече като се има предъ видъ, че къмъ тѣхъ се прибѣгваше твърде много при боеветъ за отбрана границитъ презъ 1918. год.

Глава XIV. излиза отъ рамкитъ на първоначалния планъ за съдържанието на правилника: тамъ не бѣше предвидено да се разглежда този материалъ. Безспорно е, че би било крайно желателно да се каже нѣщо за газовата борба. Защото макаръ, че всички държави, които бѣха наши неприятели презъ време на Голѣмата война повидимому, като че ли биха желали да избѣгнатъ газовата борба, обаче тѣ се въоръжаватъ най-старателно съ газови сръдства и се стремятъ най-усилено за да се добератъ до още по унищожителни препарати. Това за насъ е по необходимо да знаемъ при какви условия ще се развива газовата борба. Тази глава може би ще допринесе и въ това отношение, че при упражнениата ще се обърне на газоветъ малко по-големо внимание. Може да се каже съ положителностъ, че газоветъ преди всичко представляватъ ефикасно оръжие при позиционната война и че първитъ форми, въ които се появили, показватъ че тѣ се намиратъ въ началото на развитието си. Отровнитъ газове въ този видъ, въ които днесъ се употребяватъ най-много т. е. стрелбата съ газови снаряди — могатъ да се използватъ твърде добре и при подвижната война. Въ бъдещата война тѣ вѣроятно ще играятъ по голѣма роля, отколкото ние допускаме въ много случаи при нашитъ мирновременни упражнения. Ако ли въ време на боя успѣемъ да заставимъ противника, който се намира на извѣстномъ мѣсто, отгдето ни пречи твърде много, да си постави маскитъ, то често пжти само това обстоятелство ще ни доведе до много добри резултати.

Главата за газовата борба първоначално ни дава описание на сжщината ѝ. Бойнитъ газове чрезъ своето отровно или раздражително действие трѣбва да изкарватъ противника отъ строя. Тѣ могатъ сжщо така да заразяватъ известни части отъ мѣстността по начинъ, щото да ставатъ свършено или трудно достъпни за противника.

Газовата борба се явява въ различни форми: издухване, изхвърляне съ газохвъргачки и газова стрелба. Първитъ две форми се употребяватъ при позиционната война. Първата ще се употребява твърде рѣдко. При нея газовото действие е най-сърѣдоточено, а като се има предъ видъ днешната так-

тика за разпръсване на частитѣ и за укрепяване безъ почти никакви непрекъснати линии, тя не би дала никакви резултати.

Издихването има това неудобство, че то зависи твърде много отъ вѣтъра и атмосферното състояние.

Газохвъргачкитѣ се указаха твърде ефикасни презъ време на войната и се вкараха въ употребление твърде лесно; тѣ ни причиниха доста пакости. Борбата срещу тѣхъ се облегчава съ това, че постройкитѣ въ които се поставятъ могатъ лесно да се отличатъ въ аеропланнитѣ фотографии.

Както се каза, стрелбата съ газози снаряди не е свързана съ позиционната война и за това тя има голѣмо бж деще. Тя по-малко се влияе отъ атмосферното състояние отколкото издихването на газозетѣ.

Аеропланното бомбардиране съ газози бомби не мож да даде голѣми резултати.

Газовитѣ срѣдства се употребяватъ по заповѣдь отъ срѣдното и вишето командования и то непременно въ голѣмо количество и срещу точно разграничени обекти. Изненадата е най-важното условие за да се получатъ ефикасни резултати отъ газовитѣ нападения.

Не се препорѣчва комбинацията между издихването и газове и газовата стрелба.

При атаката, мѣстата презъ които ще минаватъ наш войски не се обстрелватъ съ газове, които действуватъ продължително.

За да се предпазятъ отъ газовитѣ атаки на противникъ частитѣ трѣбва да се снабдятъ съ ефикасни противогазови срѣдства и да бждатъ добре подготвени за употребата им. Най-опасното е когато бждемъ изненадани. За да се предпазимъ отъ изненадата, трѣбва да си послужимъ съ газвата готовностъ, фронтвата метериологическа служба и пазовата бдителностъ. Щомъ като се почувствуватъ признацитѣ на газова атака отъ противника, веднага трѣбва да подаде сигнала за газова тревога и да се премине къмъ газова отбрана.

Тази частъ отъ правилника дава въ общи черти една ясна картина за газовата борба въ този ѣ видъ, въ кой позволяваше техниката въ края на Голѣмата война.

Първата частъ отъ отдѣлъ XV. дава кратъкъ прегледъ на всички срѣдства за свързка, като се почне отъ бърз телеграфъ и се свърши съ пехотната летяща поща. Втора частъ отъ сжщия отдѣлъ третира началата, върху които трѣбва да легне употребата и начинътъ за вкарването въ действие на срѣдствата за свързка. — Трѣбва да се и предъ видъ че винаги по-горната инстанция е длѣжна да се свързва и поддържа свързката си съ подчиненитѣ си артилерията съ пехотата, а не обратното. Между равни инстанции свързката се устройва отъ лѣво на дѣсно. Оба

това общо начало не освобождава никого отъ задължението да търси въ всѣко време връзка къмъ по-горната инстанция или къмъ лѣво. Службата на свързкитѣ се насочва отъ щабъ офицера, началникъ на свързочнитѣ войски. Последниятъ трѣбва да устрой свързкитѣ въ района на вишето и срѣдно командвания. Трѣбва винаги да се използватъ до колкото е възможно постояннитѣ жични съобщения. Щомъ като обстановката позволява, войсковитѣ части при почивкитѣ не трѣбва да отказватъ помощта си за устройството и поддържането на свързкитѣ.

При приближаването къмъ противника, най-много ще си служимъ съ безжични свързки. Презъ време на боя щабозетѣ на средното командване си служатъ съ жични свързки, а вишето командване си служи съ тѣхъ до колкото позволява обстановката. При отбраната свързочната мрежа трѣбва да бжде по-гъста, а при позиционната война се взематъ мѣрки за осигуряване на свързкитѣ съ всички видове свързочни срѣдства. Свързочната мрежа се пази въ тайна. Прикриването на заповѣдитѣ и донесенията, които се предаватъ чрезъ различни срѣдства за свързка, е отъ особено голѣмо значение. За него трѣбва да се погрижи вишето командване.

Тази частъ отъ правилника не дава нѣщо съвсемъ ново. Тя обобщава и излага ясно и кратко това, което ни е известно вече.

По-нови нѣща ни дава отдѣлъ XVI. Следъ едно кратко въведение относно сжщността и материята на тѣй важнитѣ въ военно отношение срѣдства за съобщение — желѣзницитѣ, воднитѣ пѣтища, автомобилитѣ и коларски пренасания — този отдѣлъ подробно разглежда всѣки единъ отъ тѣхъ. На първо мѣсто стоятъ желѣзнитѣ пѣтища. Презъ време на Голѣмата война тѣ играха тѣй голѣма и тѣй непредвидена роля за цѣлия вървежъ на военнитѣ действия, че днесъ трѣбва да дойдемъ до заключението какво и най-младия подпоручикъ, дори и последния простъ войникъ — трѣбва да знае какво сж въ състояние да дадатъ. При малкитѣ армии използването на желѣзнитѣ пѣтища налага много повече задължения, за да могатъ съ тѣхна помощъ да изгладятъ своята малочисленостъ. Следъ като се описва за какво служатъ желѣзницитѣ презъ време на война, говори се за военнитѣ желѣзопѣтни инстанции между които „транспортния офицеръ“ играе най-важна роля за войсковитѣ части. Той замѣства „командированния генералщабенъ офицеръ“ при началника на военнитѣ желѣзници“ и „командированитѣ къмъ желѣзнитѣ пѣтища офицери“. Следъ това се описватъ разнитѣ видове желѣзни пѣтища, между които сж вмѣнати и електрическитѣ желѣзници. Особено подробно е описана превозоспособността на желѣзницитѣ за чисто военни цѣли, което при нужда може да се надхвърли до известни граници.

Опасно е да се възлагат на желѣзниците непосилни задачи, защото съ течение на времето това се отразява зле върху превозоспособността имъ.

Трѣбва да се обърне особено внимание на подготовката и ръководенето на военните превозвания. Отличават се два вида превозвания: отдѣлни желѣзопѣтни транспорти и транспортни желѣзопѣтни движения. Последните изискват достатъчно време за да се подготви изпълнението имъ. Това време е отъ 2 до 4 дена преди започване на движението; ако се разполага съ нужния желѣзопѣтен персоналъ и нужните подвижни сръдства (вагони, локомотиви и пр.), то това време може да се съкрати до 12 часа, а при готови тренове и до 4 — 6 часа. Тия данни ще се иматъ предъ видъ при военната игра за да не се възлагат на желѣзниците трѣбвания, които тѣ не сж въ състояние да уделотворятъ дори и при най-добри желаниа.

Когато обстановката е много натегната, може да се композиратъ тренове готови за пѣть или тренове по рода на войските (безъ да се държи смѣтка за транспортниятъ съставъ на едно подѣление отъ даденъ родъ войска). Желѣзниятъ пѣтища обаче не могатъ да издържатъ за по-дълго време едно подобно заангажироване на подвижните имъ сръдства.

Когато има да се преминаватъ по кѣси разстояния, по-добре е да се използватъ автомобилните колони.

Пренасянето може да се ускори, като пехотните части се натоварятъ на желѣзниците, а всички останали се пуснатъ за движение по обикновенъ пѣть.

Твърде важно е да се пази тайна за ж. п. движения за която целъ трѣбва да се взематъ всички възможни мѣрки.

Персоналтътъ, който трѣбва да трѣгне преди започването на транспорта, трѣбва или преди, или въ самото начало на движението. Въ главата на този персоналъ трѣбва да се поставятъ, ако е възможно, пионери, противохвърчащи части разузнавателни отдѣления (включително и хвърчащи сили) отдѣления за свѣрска, материална частъ хлѣбопечение и отдѣлни подвозни колони. Гаритѣ гдето ще става товарене и разтоварване трѣбва да се определятъ отъ транспортни офицеръ въ съгласие съ войсковия началникъ.

Желѣзопѣтните линии и гари трѣбва да се запазятъ отъ аероплани. Ако транспортното движение трѣбва да се извърши подъ прикритието на тъмнината, то това става за смѣтка и бързината. Обаче не трѣбва да се смѣта, че ще се скриемъ сигурно отъ хвърчащето разузнаване на противника. Товарните и растоварни гари трѣбва да се опразватъ въ на непродължително време; по този начинъ ще се попречи най-много на неприятелските аероплани да вършатъ разузнаването си.

Транспортните войски могатъ да се продоволствуватъ отъ полските или желѣзопѣтни кухни, отъ гаритѣ или отъ собствени сръдства.

Всѣки транспортъ трѣбва да има единъ транспортенъ началникъ. Войсковите части не трѣбва да се мѣсятъ въ движението на треноветѣ.

Прекъсванията и разрушенията по ж. п. линии иматъ за целъ да ограничатъ или прекъснатъ движението. Прекъсванията преустановяватъ вървежа на влаковетѣ до три дена. Заповѣдта за извършването имъ трѣбва да се даде отъ единъ командиръ на полкъ. Въ изключителенъ случай тя може да се даде и отъ всѣки другъ офицеръ и то ако прекъсването нѣма да трае повече отъ 24 часа.

Разрушенията могатъ да се извършватъ само по заповѣдь отъ вишето командване, тѣ прекъсватъ движението за дълго време.

Прекъсванията и разрушенията на ж.п. линии въ собствената ни оперативна зона се възлагатъ на ж. п. власти. Въ неприятелската оперативна зона се извършватъ отъ конницата и пионерните войски. Възстановяването на ж. п. линии трѣбва да се извършва отъ ж. п. власти; само най-малките поправки могатъ да се извършватъ отъ пионерни войски.

Пренасанията по водни пѣтища ставатъ бавно, въ повечето случаи при тѣхъ не може да се съблюдава точностъ. При това трудно е да се изработятъ разписания. Голѣмите товарни пространства на параходитѣ даватъ възможностъ да се пренасятъ голѣми войскови тяжести, а по вътрешните канали—и болни. За да може да се използватъ параходните съобщения за военни цели, когато се яви нужда може да се учредятъ военно параходни власти.

При военните водни пренасания покрай брѣговетѣ трѣбва да се спазва правилника за морските транспорти.

Прекъсванията и разрушенията на водните пѣтища се извършватъ въз основа на сжцитѣ начала, както тия на ж. п. съобщения. Обаче трѣбва да се има предъ видъ, че всички повреждения по водните пѣтища могатъ да иматъ твърде голѣми послѣствия. Ето защо, почти всички работи по прекъсванията, разрушенията и възстановяването на тия пѣтища трѣбва да ставатъ отъ водното строително или отъ военно параходното управление и само въ най-рѣдки случаи отъ пионерни войски.

Отдѣлтътъ за автомобилното дѣло въ началото си говори за назначението на моторната тяга въ войската. Той се простира обстойно върху камионните кола, които играятъ най-съществената роля въ дейността на автомобилните войски. Тукъ е обърнато особено внимание на пренасянето на войски съ камиони. Като се има предъ видъ, че една малобройна войска съ помощта на всевъзможни транспортни

срѣдства може да получи голѣма сила въ разни пунктове. Става ясно, че пренасянията съ камиони иматъ грамадно значение. За жалостъ, обаче, превозоспособността на автомобилнитѣ колони е ограничена. За пренасянето на голѣми части сж необходими много автомобилни колони. Даже ако разполагаме съ такива, не можемъ на тѣхъ да натоваримъ конетѣ и колата, или можемъ да натоваримъ твърде малко отъ тѣхъ и войсковитѣ части трѣбва да чакатъ пристигането на натоваренитѣ коне, кола и материали. Едно подобно раскжсване на войкови части, което често срещаме при военната игра се счита за невъзможно, и сега следъ появата на правилника, и трѣбва да се откажемъ отъ него, или поне да си служимъ съ него въ крайно ограничени случаи. Най-голѣмата войскава часть, която може да се натовари по *единъ път* върху автомобилни колони трѣбва да се счита единъ усиленъ пехотенъ полкъ (3 дружини и 3 батареи). Трѣбва да се следи да не би многото автомобилни колони, които сж необходими за войсковитѣ транспорти, да повлияятъ чувствително на подвоза.

Голѣмитѣ автомобилни транспорти могатъ да се извършватъ само по достатъчно широки и равномерни на всѣкжде шосета. Последнитѣ трѣбва да бждатъ разузнати предварително и да се оставятъ изключително на разположение на автомобилнитѣ колони. Колонитѣ трѣбва да се съсрѣдоточатъ при мѣстата гдето почиватъ частитѣ. Ако ли това обстоятелство пречи на бързината, то тѣ се събиратъ на изходнитѣ пунктове близки до мѣстата гдето ше се товарятъ. Конскитѣ ешелони и обозитѣ ако е възможно, трѣбва да се пуснатъ напредъ, преди търгването на самитѣ части. Когато минаватъ по известно шосе автомобилни колони, пътя трѣбва да се освобождава при каквато и да било обстановка. — Редътъ за следване въ автомобилнитѣ колони съответствува на тоя на обикновения редъ въ походната колона на разни родове войски. Предъ колоната трѣбва да се изпратятъ части за разузнаване; охраната на автомобилнитѣ колони въ движение е трудна работа. Трѣбва да се дадатъ разпореждания за тия колони, които ще бждатъ изпратени. Преди всичко трѣбва да се има предъ видъ, че пренасянето на войкови части съ автомобили е твърде трудна работа и че следователно колкото преносваемитѣ части сж по вече, толкова по разни приготовления трѣбва да се направятъ.

Въ отдѣла за коларскитѣ превози най-напредъ се разглежда значението на конската тяга. Съ коня трѣбва да се отнасяме като имаме предъ видъ неговото значение. Когато е възможно трѣбва да се пазятъ силитѣ му, да се чисти добре, да се спазватъ добре амуницията му и колата, въ които се впрѣга.

Въ войската за всички случаи и цѣли има една еднообразна коларска колона съ 30 тона товарна способностъ. Отъ нея има два вида: едната е лека, а другата тежка колона; при коннитѣ дивизии коларскитѣ колони се впрѣгатъ съ по четири коня. Въ нѣкои страни се упогрѣбватъ и волове за телене; отнасянето съ тѣхъ изисква специални познания. Въ тази глава е разгледана подробно товарната колона, която може да се движи и по такива мѣста, гдето е немислимо да си служимъ съ кола. — Хлѣбопекарскитѣ колони и касапскитѣ отдѣления служатъ за да набавятъ хлѣбъ и мѣсо на войсковитѣ части.

Разгледанитѣ въ отдѣлъ XVI. впрѣси не се третиратъ или пъкъ се третиратъ свършено на кратко въ старата полска служба. Едно тѣй пълно излагане на всички впрѣси въ настоящия правилникъ представляватъ отъ себе си решителенъ прогресъ. Всѣки офицеръ трѣбва да познава съобщителното дѣло до колкото то е изложено тукъ; желателно е даже и подофицеритѣ и войницитѣ да бждатъ запознати съ него. Несъмнено е прочее, че тѣ ще вложатъ нужния интересъ за изучаването на тази материя.

Не всѣки войникъ може да изучи обстойно отдѣлъ XVI, но всѣки войникъ въ време на боя чува и вижда какъ функциониратъ свързочнитѣ срѣдства и схваща значението имъ. Обаче поне малкото офицери, безъ да се говори за подофицеритѣ и войницитѣ, трѣбва да си представляватъ ясно какви приготовления сж необходими, за да може известни войкови части да се натоварятъ въ тренове на пунктъ А, да пристигнатъ точно въ определеното време въ пунктъ Б и да се растоварятъ; да се извърши известно продължително движение на войкови части натоварени въ автомобилни колони. По този впрѣсъ разбиранията трѣбва да бждатъ ясни и пълни, а това ще се постигне като се има на рѣка отдѣлъ XVI. отъ правилника. По-нататкъ при желѣзопътното и автомобилно дѣло се споменава, какво значение иматъ съобщенията за малкитѣ армии. Отдѣлъ XVI. изобщо дава тѣй лесно разбираеми правила, които обогатяватъ познанията при самата подготовка.

Отдѣлъ XVII. е най-обширенъ и същевременно съдържа най-много нови работи. На война всички се нуждаятъ отъ подвозъ, обаче малцина биха желали драговолно да работятъ за него. У насъ на него се гледа съ криво око и като на нѣщо, което не е достойно за единъ истински воинъ. Причината за това е, че се подценява неговото значение. Обаче мнозина си мислятъ, че ако сж дали всички други нареждания и ако се дадатъ заповѣди и за подвозътъ, то „колкото малко хора и срѣдства и да се дадатъ все пакъ, макаръ и какъ да е, той (подвозътъ) ще бжде извършенъ“. Наистина, той винаги е бивалъ извършванъ, но какъ? —

Противно на австрийците, у насъ подвозът и тилнитъ съобщения винаги сж се извършвали съ минимално количество сръдства, и ако тѣ не сж отказвали въ много случаи, то това се дължи на крайно преданната работа на личния съставъ по снабдителнитъ служби, чиято деятелностъ при това бѣ затруднена въ началото и отъ липсата на мирновременна подготовка. Преди Голѣмата война ние нѣмахме единъ достигъленъ за всички правилникъ за снабдителнитъ служби и за тилнитъ съобщения, въ които да се вижда тѣхното голѣмо значение и самия ходъ на снабдяването. Тази празнота днесъ е запълнена съ отдѣлъ XVII. Този правилникъ може да има всѣки и мнозина които, макаръ службата имъ да не изисква да се занимаватъ съ подвоза, ще се запознаятъ съ тѣзи правила. Това обстоятелство ще помогне твърде много на дѣлото. Въ първата обща часть на тази глава на много мѣста проекаа желанието да се обяснятъ по възможностъ подробно въпроситъ по подвозът на началствующитъ лица. Това произлиза отъ съзнанието, че въ това отношение би трѣбвало да се работи твърде много.

Въ първата часть се обяснява сжщината на снабдителнитъ служби и обработката имъ въ шабоветъ на вишето и сръдно командване. Понеже ходътъ на операциитъ зависи отъ успѣшността на тази обработка, то при създаването на последнитъ трѣбва да се има предъ видъ полвозът и да се слушатъ думитъ на лицата, които се занимаватъ съ него. По сжщитъ причини трѣбва да се вслушваме и въ думитъ на специалиститъ по желѣзопѣжното дѣло. Колкото една войска може да живѣе по-дълго за смѣтка на края въ които действува, толкова по-малко зависи тя отъ подвоза и толкова съ по-голѣма оперативна свобода разполага. Обаче за голѣмитъ войскови маси използването на края може да помогне само за попълване на часть отъ продоволствието. Въ подобни случаи армитъ могатъ да се освободятъ отъ подвозъ най-много само на мѣсо и фуражъ. Всички останали отрасли на снабдяването, въ зависимостъ отъ намѣренитъ въ крайтъ запаси, или отъ взетата плячка — ще трѣбва винаги да ставатъ съ подаозъ отъ Родината.

Всѣка армия трѣбва да има свой главенъ кварталмайсторъ, а корпусътъ и дивизията — квартирмайсторъ. Тѣ се подчиняватъ направо на началницитъ на шабоветъ. Въ правилника сж описани длъжноститъ на еднитъ и другитъ, както и на подчиненитъ тѣмъ органи. Снабдителнитъ служби въ по-малкитъ части трѣбва дѣ бждатъ устроени по подобенъ начинъ. Отдѣла за снабдителнитъ служби трѣбва да се приспособява къмъ обстановката: ако сж нуждни много снабдителни сръдства, то трѣбва да се устроятъ по-вече секции съ по-вече численъ съставъ, който въ други случаи ще може да се изпраща другаде. При снабдителнитъ служби

трѣбва да се взема само най-необходимия персоналъ. Цѣлия численъ съставъ отъ снабдителнитъ служби трѣбва да се държи презъ всичкото време въ течение на обстановката. защото това ще даде възможностъ да взема нужнитъ мѣрки и своевременно да докладва за това, което предстои да се върши.

Подвозътъ въ по-голѣмата си часть се извършва по желѣзнитъ и водни пѣтища. Въ Родината се събира всичко, сортира се по видъ и се препраща къмъ отправнитъ бюра. Последнитъ трѣбва да знаятъ где се намиратъ разнитъ войскови части. Само отдѣлни категории отъ снабдителнитъ тренове, които носятъ съ себе си точно опредѣлени дѣлби, могатъ да отиватъ направо къмъ войсковитъ части (армитъ), безъ да се спиратъ при отправнитъ бюра. Ако напливатъ при отправнитъ бюра е много голѣмъ, то армейския транспортенъ офицеръ регулира движението въ зависимостъ отъ важността на всѣки транспортъ. Въ известни случаи може да се яви нужда отъ уреждането на сборни гари за снабдителни сръдства къмъ отправнитъ бюра.

Подвозътъ на снабдителнитъ сръдства отъ отправнитъ бюра се извършва до дивизионнитъ стоварни гари. Между тѣхъ два инстанции, при нужда, може да се устрои една разпредѣлителна гара. На стоварната гара, каквато по възможностъ трѣбва да има за всѣка дивизия, може да се устройва едно препроводително бюро.

Снабдителнитъ сръдства за войскитъ, трѣгвайки отъ разтоварителнитъ гари се товарятъ на подвознитъ колони, на лекитъ колони или на обозитъ. Въ известни случаи може да се яви нужда да се устроятъ паркове, складове и танкови пунктове. Полскитъ продоволствени магазини и полскитъ огнестрелни паркове трѣбва да се намиратъ въ страни отъ крайнитъ ж. п. гари; тѣ се опредѣлятъ отъ съответнитъ шабове на войсковитъ единици.

Близко задъ фронта не трѣбва да се събиратъ запаси въ голѣми количества. Цѣлото снабдяване трѣба да се извършва отъ дълбочина; само въ такъвъ случай то ще бжде достатъчно гъвкаво, за да може безъ спънки да следва презъ всичкото време развиващитъ се операции.

Има три вида подвозни колони — армейски, корпусни и дивизионни. На препроводителнитъ бюро става претоварването на еднитъ въ другитъ. Подвознитъ колони предаватъ товара си при разходнитъ пунктове на лекитъ колони и на обозитъ. Само въ рѣдки случаи ще може да се закарватъ цѣли колони или части отъ тѣхъ отъ задъ до най-преднитъ инстанции, понеже разнитъ видове колони се товарятъ въз основа на разни принципи.

Разтоварната гара, препроводителните бюра и разходните пунктове се сходят до като дивизионните подвозни колони, леките колони и обозите се товарят направо от железниците. При планинските действия, освен споменатите инстанции, има и товарителни пунктове, гдето товарните колони поемат върху си подвоза.

Дават се и отправни точки за разположението на разните инстанции по отношение на частите от фронта, а също така и самия начин по който функционира всяка служба по снабдяването. Тукъ е обърнато особено внимание на противохвърчащата отбрана при устройството на всички видове снабдявания.

Въ тилната зона тръбва да функционират специални органи, които нямат нищо общо съ снабдяването на войските. Последното е дѣло на главния квартирмайсторъ. Армията и специалните органи тръбва да разполагат съ работнически, домакински и полицейски войски, които служат за изпълнение на административните имъ задачи. Тѣзи войски иматъ за задача да облекчат бойните части въ работата имъ.

Пленниците тръбва да се изпращатъ назадъ, колкото е възможно въ най-скоро време.

Следъ това се описва дейността на войсковите части по подвозътъ и снабдяването, като се почва отъ предъ назадъ.

Войсковите части тръбва да иматъ най-необходимото си въ обозите. Последните се дѣлятъ на бойни, продоволствени и домакински. Началствущите лица тръбва да следятъ, щото обозите безъ особени причини да се не увеличаватъ.

Бойните обози на дружината и пр. се водятъ по дружинно отъ подофицери; тѣ не тръбва да се отдѣлятъ отъ частите си. Когато въ пехотата бойните ротни кола и товарните ротни коне не могатъ вече да останатъ при частите си, тѣ тръбва да се присъединятъ къмъ бойния обозъ. Бойниятъ обозъ може да се раздѣли на две части. При известни обстоятелства къмъ бойния обозъ може да се предаватъ и товарни коне.

Въ конницата бойния обозъ обикновено се събира по полкове или по бригадно.

Въ артилерията бойния обозъ въ време на боя се намира задъ батареите по батареино; пионерните войски постъпватъ съ бойния си обозъ също, както и пехотата.

Въ всяка дивизия тръбва да има двама офицери, натоварени да водятъ продоволствения и бойния обози, а въ всяки полкъ има за същата цѣль или двама офицери, или двама подофицери. При походните движения далечъ отъ противника двата вида обози се намиратъ при частите си

а при приближаването къмъ противника тѣ се отдѣлятъ и се водятъ събрано задъ опашката на дивизията. Понѣкога тѣ може да се привлекатъ на нѣкое мѣсто напредъ и тамъ оставатъ до получаване на нова заповѣдъ. Продоволствените и домакинските обози на общоармейската конница не тръбва да стѣсняватъ движенията на другите войски. Общоармейската конница понѣкога ще тръбва да се разкъсва съ своите бойни обози. Тръбва да се даватъ специални нареждания за образуването на походните колони отъ обозите и редътъ за следването имъ. Не се допушта никога кола да се отдѣля отъ колоната безъ разрешение; при отиването на колите къмъ частите, тръбва да се запазва порядъкъ. Всяка войскава частъ тръбва сама да привлече обоза си, а не последния по своя инициатива да ходи и да я търси.

Тукъ правилникътъ е по-изчерпателенъ, отколкото другаде. Презъ време на войната, особено въ началото, и ние констатирахме, че обозите се водятъ неумѣло и много началствущи лица не знаяха никакъ по какъвъ начинъ да ръководятъ дейността имъ. Въ първите години следъ войната ние имахме възможностъ да се предпазимъ отъ това зло, понеже разполагахме съ опитни хора. Желателно е като имаме правилникъ за водене на обозите, войсковите части да търсятъ по възможностъ по-вече случаи за действия съ обози въ пѣленъ съставъ.

Пехотата, артилерията и пионерните войски иматъ леки колони. До известна степенъ тѣзи колони сж нѣщо ново, тѣ, така да се каже, прилагатъ примѣра на артилерията върху пехотата и пионерните войски. Има три вида леки колони: пехотни, артилерийски и пионерни. Всяки пехотенъ полкъ, всяко артилерийско отдѣление и всяка пионерна дружина иматъ по една лека колона. Конницата нѣма такава колона, защото ако е напредъ или на далечъ напредъ отъ армейските крила, тя е въ особено положение и разполага съ подвозни двувървжни кола. Задачите на всички видове леки колони съответствуватъ до известна степенъ на тия на огнестрелните или парковите колони; тѣ тръбва да снабдяватъ войсковите части съ всичко каквото имъ е нужно въ боя. Обикновено леките колони се движатъ на опашката на дивизията; тѣ могатъ да се изпращатъ и по напредъ. Изнасянето напредъ на леките артилерийски колони тръбва да стане по заповѣдъ на общия началникъ по докладъ на артилерийския; общия началникъ тръбва да остави останалите леки колони въ разпореждане на съответните началници следъ като се уясни задачата на цѣлия отрядъ. Началниците на леките колони тръбва да поддържатъ връзка съ съответните войсковы началници, обаче тѣ не тръбва да излизатъ напредъ.

Всички началствующи лица трѣбва да следятъ за икономн разходване на бойнитѣ припаси. Тѣ обаче трѣбва да правятъ всичко възможно, щото подчиненитѣ имъ части своевременно да се снабдяватъ съ такива.

Най-първото попълване на бойнитѣ припаси съ близкото бойнитѣ сръдства трѣбва да се извършва отъ колитѣ на бойнитѣ обози.

Въ много случаи пехотата трѣбва да раздава бойни припаси отъ бойнитѣ обози преди началото на боя. Въ време на самия бой тя може да взема такива и отъ подкрепленията; трѣбва да се събиратъ бойнитѣ припаси отъ убититѣ и раненитѣ. Ако ли останемъ на една позиция за по дълго време, то върху нея може да се стоварятъ бойни припаси въ известно количество. Бойнитѣ коли попълватъ разходитѣ си отъ леката пехотна колона. Образоването на запасни огнестрелни припаси има голѣмо значение. При известни условия бойнитѣ припаси за лекитѣ картечни може да се попълватъ съ ръчни колца. Бойнитѣ припаси за първото имъ попълване се намиратъ на разнитѣ бойни кола. Тежкитѣ картечни роти носятъ бойнитѣ си припаси на ленти съ картечни огнестрелни кола. Тѣ се попълватъ отъ леката пехотна колона.

Минохвъргачкитѣ носятъ бойни припаси за първото попълване въ предницитѣ. Тѣ се употребяватъ само въ бързи случаи и се попълватъ отъ ешелона. Последниятъ ешелон се попълва отъ леката пехотна колона.

Артилерията попълва първитѣ си нужди отъ батареитѣ ешелони, а следъ това отъ лекитѣ артилерийски колони. Предницитѣ и първия огнестреленъ ешелонъ трѣбва да отидатъ назадъ на закрито и тамъ се попълватъ. Началницитѣ на всички ешелони трѣбва да се грижатъ щото всички празни кола да бждатъ незабавно напълвани. Лекитѣ артилерийски колони попълватъ припаситѣ си отъ подвознитѣ колони.

Останалитѣ родове войски се попълватъ въз основа на сжитѣ начала.

Едно отъ най-важнитѣ условия за крайния успѣхъ на доброто снабдяване съ хранителни и фуражни сръдства. За хората и конетѣ се опредѣля дневна продоволствена и дневна фуражна дажба. Снабдяванетоъ съ хранителни и фуражни сръдства се извършва или отъ сръдствата на оперативния край, или отъ специално образованитѣ запаси, или чрезъ подвозъ. При подвижната война обикновено трѣбва да се готви въ походнитѣ кухни; квартирното хранене може само въ рѣдки случаи да задоволи нуждитѣ на войскитѣ.

Образованитѣ въ оперативната зона запаси служатъ за попълване на продоволственитѣ коли на войсковитѣ части. Това, което се яви въ излишъкъ, служи за образование на полски продоволствени магазини. При получаванията на припаси трѣбва да се спазва най-голѣмъ порядъкъ. Войсковитѣ части могатъ до реквизирането на припаси само за собственитѣ си нужди. Редовното реквизиране може да се извършва само по заповѣдъ отъ дивизионния командиръ и подъ наблюдението на офицери. Последнитѣ трѣбва да заплащатъ съ налични пари и даватъ разписка за полученото или пъкъ издаватъ само разписки. Свободното закупване на припаси се разрешава само отъ щаба на отдѣлна армия.

Реквизицията и свободното закупване въ голѣмъ мащабъ могатъ да ставатъ само отъ главното интенданство. Въ случая може да се привлечатъ и войскови части, но само за спазване на припаситѣ, охрана и за поддържане на реда.

Всички припаси трѣбва да се използватъ економно. Това, което е лишно за нѣкои части, трѣбва да бжде употребено за общо използване. Щомъ като се намѣрятъ голѣми запаси отъ разни припаси, веднага трѣбва да се турне рѣка на тѣхъ.

Продоволственитѣ кола на частитѣ трѣбва да носятъ съ себе си по една пълна хранителна и фуражна дажба, а по възможностъ и повече. Продоволственитѣ коли същевременно образуватъ и първия органъ по продоволствието, когато то става чрезъ подвозъ. При дружината и подобнитѣ ѝ единици трѣбва да има по една кола, — дюкянче за войницитѣ. Войсковитѣ части трѣбва да иматъ двойни продоволствени кола.

Продоволствената служба трѣбва да се ръководи отъ офицера заведующъ прехраната.

Вънъ отъ редовнитѣ дажби, войсковитѣ части трѣбва да разполагатъ и съ „неприкосновенъ продоволственъ запасъ“, който може да се употребява само въ извънредни случаи. Трѣбва да се следи зорко дали войникътъ пази своя неприкосновенъ запасъ.

Втория органъ отъ прехраната съ подвозъ се състои въ подвознитѣ колони. Тѣ предаватъ припаситѣ си при разходнитѣ пунктове на продоволственитѣ обози. Третия органъ отъ прехраната се образува отъ полскитѣ продоволствени магазини.

Получаването на припаситѣ трѣбва да се ръководи отъ интенданскитѣ органи. Последнитѣ могатъ да изискватъ съдействие отъ всички близки части. Интенданствата и войсковитѣ части сж длъжни да отиватъ рѣка за рѣка.

Продоволственият и фуражни средства трябва да се събират във Родината във вид на подвозни партиди и след това се изпращат към войсковите части. По-после всички припаси от подвоза се сортират и изпращат според тръбваанията на самите части.

Хлѣбът се приготвя от хлѣбопекарските колони доставянето му от мѣстното население е трудна работа. Обикновено месото се доставява по-лесно; камшонитѣ от дѣления спомогат за сжщата цел.

Продоволственият средства могат да се унищожават само по заповѣд от вишето командване.

Следущитѣ две глави от правилника излагат санитарно и ветеринарното снабдяване. И дветѣ сж толкова пълни и изчерпателни, че не само дават ясна представа на строевия офицеръ за тия служби, но и санитарнитѣ и ветеринарнитѣ офицери могат да се опознаятъ съ тѣх без да имат нужда от други правилници. Санитарнитѣ учреждения сж изложени особено ясно. Всѣка войскови часть трябва да има свой санитарен личен съставъ и свои санитарни материална часть. Отдѣлнитѣ санитарни войски се състоятъ от санитарни роти и полски лазарети. — които могат да се дѣлят на части, а сжщо така и санитарни автомобилни взродове.

При походнитѣ движения се назначават сборни болнични пунктове. Лекоболнитѣ по възможность трябва да останат при частитѣ си. При до-дължитѣ почивки на квартири, може да се образуват квартирни приемни покои и квартирни лазарети.

Въ време на боя, войсковитѣ части трябва да си устройват войскови превързочни пунктове. При известни обстоятелства се налага да се оставят от тия пунктове ранени към страната на противника въ така нареченитѣ „гнезда за ранени“. Санитарната рота се развърща само тогава, когато се предвижда съ сигурность, че ще трябва да работи по-дълго време. Тя устройва главния превързочен пунктъ. Трябва да се устройват по възможность, въ най-късо време сборни пунктове за леко ранени, към които отиват тия ранени, които могат сами да се движат. Ако ли се очакват голѣми боеве, то трябва да се привлечат напредъ полски лазарети. Последнитѣ се устройват въ населени мѣста или близо до такива. Войсковитѣ части не трябва да отслабват бойната си сила съ цел да подпомогнат на раненитѣ.

Леко раненитѣ, които могат сами да се движат, се оттеглятъ назадъ безъ никаква помощъ като отнасятъ оръжието си. Движението на раненитѣ от войсковия превързочен пунктъ назадъ трябва да става подъ команда.

Щомъ като обстановката позволява, всѣка войскови часть е длъжна да очисти полостражението и да погребе убититѣ. Следъ боя, полскитѣ лазарети трябва веднага да се смѣняватъ, за да може дивизиятъ да разполагатъ съ тѣх.

Когато при отстъпателнитѣ движения има ранени, които не сж могли да бъдат измъкнати въ наша страна, тогава тѣ трябва да се оставятъ към страната на противника заедно съ нужния санитарен личен съставъ и санитарни материали.

Раненитѣ цивилни лица се пренесатъ от войсковитѣ превързочни пунктове към главния пунктъ съ войскови санитарни линейки или такива от санитарнитѣ роти, а от главния превързочен пунктъ назадъ — съ автомобилни болнични кола. Празнитѣ единични кола или цѣли колони трябва да се изискватъ при отиването имъ назадъ за пренасяне на болни и ранени. При нужда трябва за сжщата цел да се привлечатъ кола и от мѣстното население.

Когато се очаква голѣмо прииждане на ранени за пренасяне по желѣзни или водни пѣтища, трябва да се устройват от транспортнитѣ болнични отдѣления болнични събирателни пунктове. От тукъ раненитѣ и болнитѣ не товарятъ на болнични трънове за леко болни или на болнични параходи. Тѣ се отнасятъ въ тилната зона въ военни лазарети, или отдѣления за леко болни, които се устройват от военно лазаретнитѣ отдѣления.

Всѣка дивизия разполага съ два камиона за подвозъ на санитарни материали. Войсковитѣ лѣкари ползватъ своитѣ материали или от санитарната рота, или от нѣкой полски лазаретъ, или чрезъ дивизионния лѣкаръ. Санитарнитѣ войски се ползватъ по нареждане от дивизионния лѣкаръ. Въ тилната зона трябва да се устройват санитарни паркове.

При затишие на действията, трябва да се взематъ нуждитѣ санитарни мѣрки. Въ много случаи ще се яви нужда да се строятъ къмъ най-преднитѣ линии голѣми санитарни блиндажи.

Преди започването на голѣми нападателни или отбранителни сражения при позиционната война трябва да се извършватъ всички приготовления за отвозъ на много ранени.

Всичкия санитарен личен съставъ е подъ закрилата на Женевския кръстъ. Женевската конвенция съдържа редъ постановления относно третирането на раненитѣ и болнитѣ както и върху специалнитѣ права на санитарнитѣ органи.

Ветеринарната служба трябва да се съсредоточи върху предпазването и борбата съ заразнитѣ болести у войсковитѣ животни. Въ войсковитѣ части могат да се задържатъ само леко болнитѣ коне, останалитѣ трябва да се

изпращатъ въ коннитъ лазарети. При походнитъ движения трѣбва да се образуватъ сборни пунктове за болни коне. При продължителнитъ походни движения конния лазаретъ не се движи непрекъснато всѣки день, но съ скокове. Дивизионниятъ лазаретъ не трѣбва да задържа при себе си заразно-болни коне, или такива, чието личение изисква повече стъ 4 седмици. Такива коне се изпращатъ въ армейскитъ лазарети.

При голѣмитъ боеве коннитъ болнични събирателни пунктове трѣбва да се изнасятъ напредъ.

При армията трѣбва да има една подвижна изследователна станция на животинската кръвъ.

Войсковитъ части трѣбва да носятъ съ себе си нуждитъ ветеринарни сръдства и материали. Дивизионния ветеринаренъ лѣкаръ трѣбва да ги попълва отъ своята кола съ ветеринарни сръдства. При нужда въ тилната зона трѣбва да се устройватъ ветеринарно-медицински паркове.

Следующата глава отъ правилника е въ тѣсна връзка съ предидущата. Тя описва попълването на частитъ съ коне, пощенски кучета и пощенски гълъби.

По-нататъкъ се излага попълването на горивнитъ двигателни материали. Това допълване за автомобилнитъ колони се отличава отъ попълването за отдѣлнитъ автомобили. Горивнитъ двигателни материали идватъ отъ Родината и достигатъ до крайнитъ желѣзопътни гари, гдето се образуватъ желѣзопътни танкови пунктове. Горивнитъ двигателни материали за отдѣлнитъ автомобили се изпращатъ напредъ съ подвижни танкови резервуари. Автомобилнитъ колони попълватъ своитъ горивни двигателни материали отъ други автомобилни колони натоварени съ тѣхъ. Тѣзи колони се движатъ между желѣзопътнитъ танкови пунктове и самитъ автомобилни колони. Когато горивнитъ двигателни материали сж въ голѣмо количество, трѣбва да се взематъ специални мѣрки противъ хвърчащата дейность на противника.

Най-после иде снабдяването съ оръжие и войсковата материална часть, както и поправката имъ. Оръжието и материалната часть се приготвяватъ въ Родината. Общармейскитъ работилници служатъ за извършване на голѣми поправки. Главното командване трѣбва да следи за състоянието на оръжието и войсковата материална часть на армията и да ги изравнява.

Армейскитъ запаси съ оръжие и войскава материална часть се пазятъ въ полскитъ оръжейни складове. Тѣзи складове иматъ единъ общъ началникъ съ свой щабъ и се дѣлятъ на разни отдѣли, достатъчно отдалечени единъ отъ другъ.

Оръжието и материалната часть се изискватъ отъ войсковитъ части чрезъ щабоветъ на дивизията и корпуса до щабѣта на армията, който е длъженъ съ свои сръдства да отнесе исканото.

Образуването на складовѣтъ съ оръжие и материална часть отъ други инстанции, освенъ щабѣта на отдѣлна армия, е забранено. Иначе редовния подвозъ става невъзможенъ.

Газовата материална часть на войсковитъ части се попълва както другата войскава материална часть.

При последнитъ оръжейни складове трѣбва да се устройватъ полски работилници, които извършватъ всички поправки, които не изискватъ по вече отъ 72 работни часа. Армиитъ трѣбва да поддържатъ подвижни работилници, които се приближаватъ къмъ самитъ войскови части. Тѣ извършватъ поправки, които не изискватъ повече отъ 24 работни часа. Малкитъ поправки трѣбва да се извършватъ въ самитъ части съ тѣхни инструменти и специалисти.

Всички началници сж длъжни да се грижатъ за запазване на оръжието и материалната часть. Малкитъ повреди трѣбва незабавно да се отстраняватъ до като не сж станали голѣми. Снабдяването съ оръжие и материална часть е невъзможно, ако не са пази най-голѣма пестеливость,

Негодната материална часть, пляката и намѣренитъ разни военни материали трѣбва да се отнасятъ назадъ. Тази работа трѣбва да се извършва отъ подвознитъ колони и отъ събирателнитъ роты. Всичко трѣбва да бжде прегледано въ полскитъ оръжейни складове, гдето се правятъ нареждания какво да се прави по-нататъкъ съ тѣзи материали.

Хвърчащитъ сили попълватъ материалната си часть и своитъ специални бойни припаси отъ армейскитъ въздухоплатателни паркове. Самитъ аероплани идватъ до тия паркове по желѣзницитъ, сглобяватъ се и отъ тамъ съ летение отиватъ до своитъ части. Премѣстването на единъ въздухоплатателенъ паркъ изсква специални приготовления и трае дълго време. Слѣзлитъ по принуждение аероплани трѣбва да се охраняватъ, за да не се разграбватъ частитъ имъ.

Отдѣлъ XVIII дава редъ ценни данни, които служатъ само като допълнение на отдѣлитъ I. — XVII. Ето защо той е означенъ като „приложение“.

На първо мѣсто въ това приложение сж показвани организациитъ и състава на дивизията и конната дивизия, каквито могатъ да бждатъ въ една държава, която разполага съ много сръдства, а следъ тѣхъ оная организация и она съставъ на сжщитъ единици каквито могатъ да се формиратъ при упражненията или за отбрана на границитъ. Правилникътъ зове тѣзи организации: едната най-пълна а дру-

гата — най-непълна. Въ схемитѣ за дивизиитѣ на Райха не сж показани допълнающитѣ части; тамъ сж посочени всички видове леки колони, коларскитѣ обозни отдѣления, автомобилнитѣ и санитарнитѣ отдѣления; не сж показвани отдѣлнитѣ ескадрони и роти.

Въ втората часть на приложението сж изложени съвършено на кратко началата за полското укрепяване. Тамъ се даватъ нѣколко таблици относно работата при укрепяването.

Третата часть съдържа правилникъ за шофьоритѣ. Безспорно е прочее, че опознаването на не специалиститѣ по автомобилното дѣло съ тѣзи правила има голѣмо значение, защото то ще даде възможность да се отстранятъ редъ затруднения въ отправлението на автомобилната служба. Следъ това следватъ указания относно пренасянето на войскови части съ автомобили. Тѣзи правила съставляватъ една голѣма необходимостъ. Тѣ отиватъ въ съгласие съ изложениитѣ начала въ отдѣлъ XVI. и сигурно ще подпомогнатъ твърде много подготовката.

Четвъртата часть отъ приложението разглежда свързочното дѣло; тамъ се даватъ таблици за пехотната и артилерийска сигнализация, една таблица на морзовитѣ знаци и на думитѣ за означаване на азбучнитѣ букви. Първитѣ две представляватъ единъ голѣмъ прогресъ въ правилника, сравнително до сега приетитѣ условности. Тѣ сж много по-прости и много по-лесни за разпознаване и за изучаване. Ако да бѣха още по-малко, правилника би спечелилъ още по-вече.

Петата часть отъ приложението дава първоначално кратки данни относно военнитѣ тренове, а следъ това излага правилата за пренасяне войски и войскови тяжести по желѣзницитѣ. Тукъ е изложено всичко, което трѣбва да се знае отъ офицера и войника относно движението по желѣзни пжтища. Тази часть изобщо, не само че съставлява едно добро помагало за подготовката на частитѣ, но дава възможность на началствующитѣ лица да се опознаятъ добре съ желѣзопжтнитѣ превози.

Схемитѣ, които се даватъ въ шеста часть отъ приложението изясняватъ изложението въ отдѣлъ XVII. отъ самия правилникъ. Отъ едната скица, която е показана въ стария правилникъ за полската служба относно подвозътъ, сж направени цѣла редица скици, които даватъ възможность да се разбере напълно самия текстъ.

Седмата часть отъ приложението дава данни относно военната полиция, събирането на блуждающитѣ военни лица задъ фронта и препращането имъ до частитѣ. Тя съдържа въ себе си поукиитѣ, които се събраха въ последнитѣ дни отъ войната.

Най-после се дава едно извлечение отъ постановленията на Хагскитѣ конвенции. Следъ това, което се случи презъ време на Голѣмата война и особено пакъ следъ злодействата и незаконнията на които се отдадоха французитѣ отъ една година насамъ и продължаватъ още всѣкидневно да се отдаватъ въ Рурската областъ, безъ да се говори за Саврската и Рейнската — едва ли би могло да се предполага, че тия постановления биха намѣрили мѣсто въ единъ германски правилникъ за подготовката. Достатъчно е само да се сравни това, което французи и белгийци вършатъ въ мирно време, съ онова, което изискватъ Хагскитѣ договори, а тѣзи договори сж дадени не за мирно, а за военно време. Добре би било да се запитаме дали има и други народи, които зачитатъ тѣй много тия никога неотстраними договори, както германския народъ?

Желателно е, щото изложеното тукъ кратко резюме да подтикне повече хора да се занимаятъ и изучатъ подробно правилника за полската служба. Тѣ никога не биха съжалявали за това, понеже въ едно тѣй кратко изложение не е възможно да се изложи напълно една тѣй обширна материя. Всѣки, който би се вдълбочилъ въ самия правилникъ, всѣки денъ ще намира се нови и по-нови нѣща въ него.